

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Pedagogická fakulta

Katedra pedagogiky a psychologie

Pomůcky pro logopedickou prevenci v předškolním vzdělávání

Bakalářská práce

Vypracovala: Veronika Laláková

Vedoucí práce: Mgr. Olga Malinovská

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji závěrečnou práci jsem vypracoval/a samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své závěrečné práce, a to v nezkrácené podobě - v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných Pedagogickou fakultou elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne:

Podpis studenta:

Anotace

Bakalářská práce se zabývá logopedickou prevencí v běžných a logopedických třídách mateřských škol. Dále se zabývá využitím logopedických pomůcek v předškolním vzdělávání a jejich financováním.

V teoretické části je stručně charakterizován předškolní věk. Dále jsou zde popsány nejčastější logopedické vady. Je zde charakterizována běžná a logopedická třída mateřské školy. Značná část teoretické části je věnována logopedické prevenci v mateřské škole. V neposlední řadě jsou zde popsány logopedické pomůcky a možnosti jejich financování.

Praktická část bakalářské práce je realizována kvantitativní metodou. K tomuto účelu byly vytvořeny dva dotazníky. Jeden pro učitelky běžných a logopedických tříd v mateřských školách a druhý byl postoupen ředitelkám, vedoucím učitelkám nebo koordinátorkám pro vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami. Cílem výzkumu bylo zjistit, zda v logopedických třídách probíhá logopedická prevence na lepší úrovni, než v běžných třídách. Druhým cílem bylo zjistit, zda financování logopedických pomůcek je dostačující.

Klíčová slova: logopedická prevence, mateřská škola, logopedická třída, běžná třída, logopedické pomůcky, předškolní vzdělávání, logopedické vady

Abstrakt

The Bachelor thesis examines logopaedic prevention in regular and logopaedic kindergarten grades. In addition, the present thesis is engaged in the use of logopaedic aids in pre-school education and discusses the funding of these aids.

The theoretical part provides a brief description of the pre-school age. This part also depicts the most common logopaedic disorders and characterizes regular and logopaedic kindergarten grades. A considerable portion of the theoretical part is concerned with logopaedic prevention in the kindergarten. Last but not least, logopaedic aids and options of funding of these aids are investigated.

The practical part of the Bachelor thesis is based on the quantitative method. Two questionnaires were developed for this purpose. One questionnaire was intended for teachers in regular and logopaedic kindergarten schools and the other was submitted to headmistresses, head teachers or coordinators for educating children with special educational needs. The objective of the research was to determine whether the level of logopaedic prevention in logopaedic kindergarten grades is higher than that in regular kindergarten grades. The other objective was to discover whether the funding of logopaedic aids is sufficient.

Keywords: logopaedic prevention, kindergarten, logopaedic grade, regular grade, logopaedic aids, pre-school education, logopaedic disorders

Poděkování

Ráda bych poděkovala vedoucí Mgr. Olze Malinovské za odborné vedení mé bakalářské práce. Za ochotu, čas, trpělivost a cenné rady.

Dále bych ráda poděkovala paní Mgr. Nicole Hovorkové za cenné rady, týkající se logopedické praxe.

Obsah

Úvod.....	8
I. TEORETICKÁ ČÁST	9
1 Charakteristika předškolního věku	9
1.1 Vývoj řeči.....	11
1.2 Vývoj motoriky	12
2 Nejčastější logopedické diagnózy podle AKL	13
2.1 Opožděný vývoj řeči	13
2.2 Vývojová dysfázie.....	13
2.3 Breptavost	14
2.4 Koptavost	15
2.5 Mutismus.....	15
2.6 Afázie	16
2.7 Dyslálie	17
2.8 Dysartrie.....	18
3 Logopedická a běžná třída mateřské školy.....	19
3.1 Běžná třída	20
3.2 Logopedická třída dle § 16 odst. 9 Školského zákona	20
4 Logopedická péče z pohledu zdravotnictví a školství.....	21
4.1 Logopedická péče ve zdravotnictví.....	21
4.2 Logopedická péče ve školství	21
5 Logopedická prevence v mateřské škole	23
5.1 Principy preventivního působení učitele.....	23
5.2 Metody prevence narušené komunikační schopnosti.....	25
5.2.1 Metody pro rozvoj slovní zásoby	25
5.2.2 Metody pro rozvoj správné výslovnosti, zřetelnosti a srozumitelnosti řeči	27

5.2.3	Metody pro rozvoj porozumění, souvislé vyjadřování a povědomí dítěte o gramatické stavbě jazyka	29
5.3	Četba v předškolním věku.....	30
6	Logopedické pomůcky	32
6.1	Rozdělení logopedických pomůcek	32
6.2	Možnosti financování logopedických pomůcek.....	33
II.	PRAKTICKÁ ČÁST	36
7	Hypotézy a cíle výzkumu	36
8	Metodologie výzkumu.....	37
9	Výzkumný vzorek	38
10	Interpretace výsledků	39
10.1	Dotazník č.1: Financování logopedických pomůcek v předškolním vzdělávání	40
10.2	Dílčí závěry	44
10.3	Dotazník: Logopedická prevence v mš	45
10.4	Dílčí závěr	71
11	Diskuse.....	73
	Závěr	75
	Seznam použitých zdrojů:	76
	Literární zdroje:.....	76
	Internetové zdroje:	78
	Seznam příloh:	79
	Dotazník č.1 - Financování logopedických pomůcek v předškolním vzdělávání	79
	Dotazník č.2 - Logopedická prevence v mš	79
	Seznam tabulek a grafů	79

Úvod

Tématem bakalářské práce (dále jen „práce“) jsou **Pomůcky pro logopedickou prevenci v předškolním vzdělávání**. Toto téma bylo zvoleno na základě aktuálnosti tohoto tématu v současné době. Dále na základě informací z literárních zdrojů, viz seznam použitých zdrojů, zkušeností z praxe a článků na internetu, které se touto tematikou zabývají. Práce se zabývá logopedickou prevencí v běžné třídě a logopedické třídě mateřské školy, dále financováním logopedických pomůcek v mateřské škole. Práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část.

Teoretická část je rozdělena do šesti kapitol. První kapitola je zaměřena na charakteristiku předškolního věku. Tato kapitola má ještě dvě podkapitoly, ve kterých je blíže specifikován vývoj řeči a vývoj motoriky v předškolním období. Druhá kapitola pojednává o nejčastějších logopedických vadách podle Asociace klinických logopedů. Celkově je zde popsáno osm diagnóz. Ve třetí kapitole je nejdříve stručně popsáno předškolní vzdělávání. V podkapitolách je pak charakterizována běžná třída mateřské školy a logopedická třída mateřské školy, která byla zřízena podle §16 odstavce 9 Školského zákona. Čtvrtá kapitola charakterizuje rozdíl mezi logopedickou péčí v resortu zdravotnictví a resortu školství. Pátá kapitola je zaměřena na logopedickou prevenci v mateřské škole. Nejdříve je zde logopedická prevence popsána a rozdělena do tří stupňů. Tato kapitola dále obsahuje principy preventivního působení učitele, dále metody prevence a dále je zde zmíněna důležitost četby v předškolním věku. Poslední, tedy šestá kapitola pojednává o logopedických pomůckách a možnostech jejich financování.

Praktická část prezentuje především výzkumné šetření. Výzkum byl anonymní, formou dvou dotazníků. Dotazníky měly potvrdit nebo vyvrátit předem stanovené hypotézy. Tyto dotazníky byly respondentům rozeslány elektronickou formou. Praktická část obsahuje kapitolu, kde jsou stanoveny hypotézy a cíle výzkumu. V další kapitole je popsána metodologie výzkumu a v následující kapitole je popsán výzkumný vzorek. Následující kapitola popisuje analýzu dat výzkumného šetření. V předposlední kapitole jsou výsledky dotazníků, kde jsou v grafech zaznamenány odpovědi. V případě obou dotazníků jsou na konci uvedeny dílčí závěry, ve kterých jsou shrnuty výsledky šetření. Prvním cílem této práce je zjistit, zda je financování logopedických pomůcek v předškolním vzdělávání dostatečné. Druhým cílem této práce je porovnat logopedickou prevenci v běžných a logopedických třídách mateřských škol.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 Charakteristika předškolního věku

Předškolní období je od 3 do 6 (7) let, toto období končí nástupem do základní školy. V tomto období se dítě ukotvuje ve světě, hledá si v něm své místo. Dítě je iniciativní, snaží se něco vytvořit a tím si potvrdit své kvality. Toto období je „taková“ příprava na život. Dítě se musí naučit chápat a ctít pravidla, vědět jak se smí chovat. Musí se naučit také kooperovat s ostatními. Vývoj dítěte je dobře viditelný ve hře. (Vágnerová, 2005, s. 174)

Je třeba, aby se u každého dítěte bral ohled na jeho individuální potřeby. Chceme-li každé dítě s úspěchem výchovně vzdělávat, není možné s každým dítětem pracovat stejně, protože každé dítě je jiné. Aby výchova a vzdělávání dětí v předškolním věku byla účinná, musíme znát potřeby a zvláštnosti jednotlivých dětí, také je třeba, abychom se do něj uměly vcítit a správně ho pochopit. (Opravilová & Gebhartová, 2011, s. 100)

Učitelka v mateřské škole díky tomu, že se s dítětem vidí každý den a zažívá, jak v různých situacích reaguje, tak může, díky pozorování, hodnotit na jaké úrovni dítě je například v jazykové oblasti, myšlení a podobně. Dále také zná rodinu dítěte a prostředí ve kterém žije a někdy i to, jak je na tom dítě po zdravotní stránce. Na základě všech těchto získaných informací si udělá závěr o dítěti, ze kterého pak vychází, když volí metody při práci s tímto dítětem. Pozorování dítěte při hře je jedna z metod, která je v předškolním věku velice praktická. Z toho, jak si dítě hraje, jak zapojuje svou kreativitu, jaké si volí hračky, zda odbíhá a nebo se plně soustředí na hru, je možné usoudit na jakém vývojovém stupni se zrovna nachází. (Opravilová & Gebhartová, 2011, s. 100-101)

Při samotném verbálním projevu dítěte při hře je možné pozorovat bohatost jeho slovní zásoby, jak dokáže verbálně vyjádřit své myšlenky a pocity a v neposlední řadě také to, jak dokáže navazovat kontakty s druhými. Dále si také můžeme všimnout artikulace. (Opravilová & Gebhartová, 2011, s. 102)

K tomu, aby se dítě správně rozvíjelo, může velice přispět učitelka v mateřské škole. Učitelka by měla dát dítěti najevo, že je ráda, že ho ve školce má. Pomáhat mu i v situacích, kdy dítě udělá něco špatně. Dát mu najevo, že se samotným činem nesouhlasí. Ale zároveň by mu měla pomoci najít správné řešení. V žádném případě by učitelka neměla snižovat dítě před ostatními dětmi. Pokud si dítě třeba nestihne dojít na záchod, měla by učitelka tuto nehodu s dítětem vyřešit individuálně, bez ostatních dětí. Vysvětlit mu, že to není správné, ale nijak zvlášť mu to nevyčítat. A později se k tomu už nevracet. Učitelka by také měla

respektovat to, co dítě potřebuje, jeho individualitu. Nejdůležitější je, aby vytvořila takové zázemí ve třídě, aby se do ní dítě těšilo a rádo do ní chodilo. Další velice důležitou položkou pro to, aby se dítě ve třídě cítilo dobře, je vytvoření jasných pravidel. Je třeba, aby pravidla byla jasná, dobře srozumitelná a aby je dítě chápalo. Nejlepší možností je, pokud se dítě samo podílí na tvorbě těchto pravidel. Ovšem, pokud jsou pravidla již vytvořena, je dobré, když jsou s nimi seznámeni všichni pracovníci mateřské školy. Pokud je ve třídě vytvořeno pravidlo, že se při jídle nemluví, tak ani paní učitelka by neměla mluvit. Učitelka by při jednání s dítětem měla využívat metodu efektivní komunikace. Tato metoda, pokud je správně používána, by měla dítěti zajistit pocit, že ho paní učitelka chápe a respektuje. Dále mu zajistí pocit bezpečí a jistoty v mateřské škole. Dětem by v mateřské škole měl být dopřán dostatek času pro volnou hru. Učitelka by měla umět improvizovat, aby dětem vždy zajistila to, co zrovna potřebují. V neposlední řadě by mělo být dětem dopřáno dostatečné množství pohybu ve třídě i venku. K zapůjčení by pro děti měly být k dispozici různé lokomoční hračky. Venku například tříkolky, koloběžka, trampolína apod. Nejen pohyb, ale i odpočinek dítě v předškolním věku potřebuje. Tudíž by dítě mělo mít i zázemí pro odpočinek. Dětem je třeba předkládat činnosti, které pro ně budou mít nějaký smysl a které je budou zajímat. Je nutné, aby učitelka reagovala vždy na aktuální potřeby. Ve školce by se děti měly také seznamovat se světem, měl by jim být představován jako pozitivní. Je samozřejmé, že není možné dětem říci, že všichni kolem nás jsou hodní. Ale seznamovat děti s dobrem a zlem a ujistit je, že dobro je na světě více. K tomuto účelu mohou dopomoci různé pohádky. V neposlední řadě je dobré, pokud jsou děti zapojovány do chodu a plánování činností v mateřské škole. Děti mohou být nápomocny při tvorbě třídního vzdělávacího programu. Dítě by mělo také cítit, že si ho vážíme jako plnohodnotné osobnosti. (Svobodová & Švejdová, 2011, s. 29-32)

V předškolním období je velice důležitá nejen verbální komunikace, ale také neverbální komunikace ze strany učitelky i dětí. Neverbální komunikace probíhá prostřednictvím výrazu obličeje, postoje těla, melodie hlasu a tempa dechu. Učitelka může až 90% informací o dítěti zjistit z jeho neverbálního projevu. Je důležité, aby učitelka svou neverbální komunikaci vyjadřovala pro dítě jasně. Měla by se usmívat, když má radost a mračit, když se zlobí. V žádném případě by se neměla usmívat, pokud dítě kárá, dítě by tuto situaci nemuselo pochopit a mohlo by to u něj vyvolat zmatenost. (Nádvorníková, c2011, s. 94)

1.1 Vývoj řeči

Období prvního roku dítěte je pro rozvoj řeči v pozdějších letech nesmírně důležité. Je třeba dítěti zajistit odezvu na jeho hlasové projevy. Dále je nesmírně důležitý mluvní vzor, dítě potřebuje slyšet často lidský hlas. I motorický rozvoj je pro rozvoj řeči důležitý. (Kutálková, 2010, s. 26-27)

Vývoj řeči v předškolním období je velice důležitý. U děvčat, v prvních třech letech, bývá vývoj řeči rychlejší, než u chlapců. Zpočátku je u dětí řeč nedokonalá, ale postupně, pokud má dítě v pořádku sluch, intelekt, motoriku a je celkově zdravé, tak se řeč pomalu zdokonaluje. Mezi třetím a pátým rokem má dítě potřebu sdělovat a sdílet informace, také má mnoho naléhavých otázek. U dítěte je možné pozorovat obrovský nárůst slovní zásoby. Dítě kolem třetího roku má slovní zásobu přibližně tisíc slov. Nejvíce se řeč zdokonaluje mezi čtvrtým a šestým rokem věku. Pro rozvoj řeči u předškolního dítěte, je kromě dobrého zdravotního stavu velice důležité podnětné prostředí, ať už doma, nebo v mateřské škole. Vliv na vývoj řeči má však také intelekt a nadání pro řeč. Řeč se samozřejmě vyvíjí i ve všech dalších vývojových fázích člověka. (Kejklíčková, 2016, s. 29-30) Dítě se v předškolním období zdokonaluje i ve stavbě vět. Již zvládá mluvit v souvětích. Na počátku docházky do mateřské školy již zvládne naslouchat delší dobu krátkým pohádkám i ve skupinách. Již se zvládne naučit krátké básničky. V předškolním období jsou vidět velké individuální rozdíly mezi dětmi. (Langmeier & Krejčířová, 2006, s. 88-89)

S vývojem řeči si dítě rozšiřuje také poznatky o světě kolem sebe. Ve třech letech již většinou zná své jméno a ví, zda je děvče nebo kluk. Zvládá vymyslet jednoduchou definici. Ve čtyřech nebo pěti letech se u dítěte vyvine i vnitřní řeč, kterou umí ovlivnit své jednání. (Langmeier & Krejčířová, 2006, s. 89)

Aby bylo dítě po vstupu do základní školy úspěšné, je opravdu nutné, aby mělo dostatečně osvojenou řeč. Je možné říci, že to, jak dítě zvládá verbálně komunikovat při vstupu do základní školy se přímo rovná schopnosti učit se psaní a čtení. Z toho důvodu by děti, které doma nemají správný mluvní vzor, zejména děti imigrantů, měly co nejdříve nastoupit do mateřské školy, kde dostanou možnost seznámit se a naučit se oficiálnímu jazyku dané země. Ke správnému rozvoji slovní zásoby dítěte je třeba, aby na něj jeho okolí co nejvíce mluvilo. Je však třeba používat přesné názvy. Čím lepší mluvní vzor je dítěti poskytnut, tím lepší by mělo být vyjadřování samotného dítěte. Pokud však před dítětem jeho okolí, nebo i rodina, bude používat vulgarismy, je skoro jisté, že i dítě je bude používat. To stejné platí i o špatné stavbě vět, časování a skloňování. Velice přínosné pro dítě je také

seznamovat ho s předložkami. Avšak je třeba, aby dítě správně chápalo jejich význam. (Bacus-Lindroth, 2009, s. 57)

1.2 Vývoj motoriky

U dítěte předškolního věku z oblasti motoriky, je možné sledovat jemnou motoriku, hrubou motoriku, grafomotoriku, oromotoriku a vizuomotoriku. Do oblasti hrubé motoriky patří lokomoční dovednosti: chůze, běh, skok, lezení a plazení. Do oblasti jemné motoriky patří pohyblivost prstů, manipulace s předměty a schopnost úchopu předmětu. (Bednářová, 2007, s. 5-6)

Dítě v předškolním věku se neustále zdokonaluje v motorických činnostech. Z oblasti hrubé motoriky dítě zvládá chůzi, běhání, skákání, lezení, plazení, rovnovážná cvičení ale i házení a další. V oblasti jemné motoriky se jeho rozvoj projevuje v manipulaci a práci s drobnými předměty, v práci s modelínou, navlékáním korálků, stavěním z kostek, ale i v kresbě. Také se velice rádo zapojuje do běžných prací v domácnosti. (Langmeier & Krejčířová, 2006, s. 88)

Do čtyř let věku dítěte by se, ideálně, měla vyhranit také lateralita. Pro pozdější úspěšnost čtení a psaní je třeba stanovit lateralitu nejen ruky, ale i oka. Lateralitu je možné stanovit pozorováním dítěte při hraní společenských her, manipulaci s předměty, kresbě, sebeobslužných činnostech a dalších. Při dlouhodobém sledování je vhodné si pro dané dítě vést záznamy. Lateralitu ruky vyvodíme z toho, kterou ruku dítě upřednostňuje při kresbě, manipulaci s předměty a také při hře. Pro zjištění laterality oka dáme dítěti pokyn, aby se podívalo kukátkem nebo klíčovou dírkou. Je možné zjistit i lateralitu nohy a ucha. Pro zjištění laterality nohy necháme dítě posouvat drobný předmět na zemi po předem vyznačené ose. Lateralitu ucha můžeme zjistit, když dáme dítěti poslechnout nějaký zvuk, například ze sluchátka nebo tikot budíku. Pro přesnější stanovení je dobré úkoly zopakovat vícekrát. (Bednářová & Šmardová, 2007, s. 6-7)

2 Nejčastější logopedické diagnózy podle AKL

Mezi nejčastější logopedické vady, podle Asociace klinických logopedů (AKL), patří: opožděný vývoj řeči, patlavost (dyslalie), vývojová dysfázie, koktavost, breptavost, oněmění (mutismus), afázie, sluchová vada u dětí, sluchová vada u dospělých, dysfagie – poruchy polykání a dysartrie.

Pro tuto práci nebyly vybrány všechny tyto vady, pouze ty, které se vyskytují častěji v logopedických a běžných třídách mateřských škol.

2.1 Opožděný vývoj řeči

Opožděný vývoj řeči patří do kategorie **narušeného vývoje řeči**. Pokud mluví dítě méně než jeho vrstevníci a nebo nemluví vůbec ve třech letech, může to být projev opožděného vývoje řeči. Je třeba věnovat tomuto problému vysokou pozornost a zajistit speciální vyšetření, abychom mohli vyloučit: „*sluchovou vadu, vadu zraku, poruchu intelektu, vady mluvních orgánů, akustickou dysgnozii a autismus*“ (Klenková, 2006, s. 66). U dětí s opožděným vývojem řeči jsou nejčastějším faktorem vzniku nepodnětné prostředí, „*citová deprivace, genetické vlivy, předčasné narození dítěte a lehká mozková dysfunkce*“ (Klenková, 2006, s. 66). Pro dítě s tímto typem postižení je důležité stimulovat jeho vývoj, poskytovat mu správný mluvní vzor, rozvíjet zrakové a sluchové vnímání, rozvíjet slovní zásobu, podporovat ho v rozvoji jemné i hrubé motoriky a snažit se, aby dítě zvládalo řeči správně rozumět. (Klenková, 2006, s. 66-67)

Při správné péči o rozvoj dítěte s opožděným vývojem řeči v předškolním věku po všech stránkách, je možné úplně eliminovat toto postižení. Největší vliv na uzdravení sehrává spolupráce rodiče, mateřské školy a logopeda. (Klenková, 2006, s. 67)

Logopedická péče u tohoto typu postižení by rozhodně neměla být žádným urputným cvičením, měla by vypadat spíše jako hra, jelikož se u tohoto typu postižení pracuje s velmi malými dětmi, kolem 3 let. Ačkoliv se to může zdát zvláštní, tak hlavním objektem logopedické péče budou rodiče, jelikož ti se hlavně musí naučit, jak s dítětem pracovat. (Kutálková, 2011, s. 152)

2.2 Vývojová dysfázie

Vývojová dysfázie, nebo-li specificky narušený vývoj řeči, patří do skupiny **narušeného vývoje řeči**. Jedná se o „*narušenou komunikační schopnost, kterou řadíme*

k vývojovým poruchám řeči.“ (Klenková, 2006, s. 67) Zasahuje různé jazykové roviny. Může poznamenat celou osobnost. Jedinci s vývojovou dysfázií jsou snadněji unavitelní, mají narušenou i stránku emocionální, motivační a zájmovou. Bylo zjištěno, že tato vada také negativně ovlivňuje sociální oblast a dokonce i volbu budoucí profese. Z tohoto důvodu je velice důležitá včasná diagnóza. (Klenková, 2006, s. 68)

Příčinou vzniku vývojové dysfázie bývá problém v oblasti centrálního nervového systému. Mnoho dětí s vývojovou dysfázií se narodilo z rizikového těhotenství. Tyto děti mívají i nízkou porodní hmotnost, protražený porod, se kterým může být spojeno přidušení dítěte. (Kutálková, 2011, s. 156) Velký vliv na rozvoj řeči u dítěte v tomto případě má vliv rodičů. Jejich způsob výchovy a také to, jak s dítětem komunikují. (Kutálková, 2011, s. 156)

Projevem vývojové dysfázie je zhoršená schopnost naučit se verbálně komunikovat. Může působit potíže také v „oblasti jemné motoriky, grafomotoriky, paměti, pozornosti“ (Klenková, 2006, s. 68). Jedinec s vývojovou dysfázií se snadno a rychle vyčerpá. Tato vada má také negativní vliv na vývoj osobnosti jedince. Vývojová dysfázie se promítá i do společenského života jedince. (Klenková, 2006, s.68)

2.3 Breptavost

Breptavost, neboli tumultus sermonis patří do skupiny **narušení plynulosti (fluence) řeči.** „*Breptavost je porucha tempa a rytmu řeči*“ (Kejklíčková, 2016, s. 108) Projevuje se zrychlenou mluvou, komolením slov, vynecháváním slabik, špatnou artikulací. Z toho důvodu je řeč hůře srozumitelná. Jedinec trpící breptavostí si svou vadu často neuvědomuje. Problém má spíše okolí, jelikož takovému člověku má problém rozumět. Pokud se breptavý soustředí na svůj mluvní projev tak zpomalí svou řeč a tím se jeho projev zlepší. Avšak jen na dobu, po kterou se bude soustředit. (Kejklíčková, 2011, s. 108)

„Začíná se projevovat v období raného dětství a přetrvává do období dospívání, dokonce i déle“ (Lechta, 2003, s. 283-284).

Příčinou je z velké části dědičnost. Bylo zjištěno, že breptavost se častěji vyskytuje u mužů. (Lechta, 2003, s. 288)

Terapie se především zaměřuje na zpomalení tempa řeči a úpravu výslovnosti. (Kejklíčková, 2011, s. 111)

2.4 Kóktavost

Kóktavost neboli balbuties patří do skupiny **narušení plynulosti** (fluence) řeči. Neexistuje však jednotná definice. Většina odborníků se shoduje na názoru, že kóktavost je jedna z nejhoršího typu narušené komunikační schopnosti. (Klenková, 2006, s. 153-154)

Kóktavost se u dětí předškolního věku objevuje velice často. Pokud se s ní začne co nejdříve pracovat, začne probíhat nějaká forma terapie, není problém ji usměrnit. (Kutálková, 2011, s. 125)

Jelikož se doposud odborníci neshodli na příčině vzniku kóktavosti, je tedy terapie zaměřena pouze symptomaticky. Je opravdu velké množství různých terapeutických metod zaměřených na tuto poruchu, avšak i tak bývá někdy léčení neúspěšné. Dochází i k případům, že po vyléčení se kóktavost znovu objeví. Je známo, že kóktavost má velmi nepříznivý vliv na osobnost člověka. Příčin vzniku této vady je opravdu velice mnoho, ale jako nejčastější se uvádí dědičnost dále pak sociální prostředí, napodobování a mnoho dalších. (Lechta, 2003, s. 318)

Pro zvolení správné léčby kóktavosti je třeba zjistit příčinu vzniku a následně se jí pokusit eliminovat nebo zmírnit. Při volbě metody je třeba vzít v úvahu kolik je jedinci let, jaké má zájmy, jak poruchu prožívá a jestli o poruše ví. (Kutálková, 2011, s. 125)

Kóktavost se může projevat opakováním celých slov nebo slabik, tlakem na první slabiku, nádechy na místech, kde být nemají. Také se může projevat slovními vmetky a různými pohyby. (Kutálková, 2011, s. 125) Nejvíce se projevuje při aktivním mluvení a nejméně nebo vůbec při zpěvu. (Kejklíčková, 2016, s. 92)

Kejklíčková (2016, s. 92) ve své knize píše, že z výzkumu který proběhl v České republice na foniatrických a logopedických pracovištích vyšlo najevo, že leknutí z čerta bylo příčinou vzniku kóktavosti u velkého počtu dětí. Autorka se podivuje nad novodobým zvykem, že hodného Mikuláše často doprovází zlý čert. A že tento zlý čert se často objevuje i v programech pro mateřské školy. Zastává názor, že z důvodu možného psychického traumatu by tradice zlého četa měla být v mateřských školách zakázána.

2.5 Mutismus

„*Mutismus je ztráta schopnosti verbálně komunikovat.*“ (Klenková, 2006, s. 91) Jedná se o ztrátu schopnosti mluvit, která nastala až po dokončení řečového projevu. Tuto vadu způsobuje psychické trauma, jako je například silný stres, šok. Traumatická situace například smrt v rodině nebo třeba šikana může být příčinou vzniku mutismu. Velký vliv má

také osobnost jedince. (Kejklíčková, 2011, s. 86-87) Dále může být příčinou vzniku hyperprotektivní chování rodičů u dětí v předškolním věku. Agresivní chování a tělesné tresty mohou být taktéž jednou z příčin. (Klenková, 2006, s. 93)

U dětí se často objeví, když začnou chodit do mateřské školy. Může se ale projevit až při nástupu do základní školy, nebo až v dospělosti. Mutismus na základní škole představuje pro dítě větší problém než v mateřské škole. Učitel by měl dát dítěti možnost nějaké kompenzace, aby dítě místo mluvení mohlo třeba psát, nebo kreslit. Dále by také učitel měl ostatní žáky informovat o mutismu a vysvětlit jim, že mutistický žák za vadu nemůže. V neposlední řadě by dítě s mutismem mělo cítit podporu jak od učitele, tak od rodičů. (Kejklíčková, 2011, s. 87)

Zatímco mutismus znamená, že jedince není schopen verbálně komunikovat vůbec. Jedinec s elektivním mutismem komunikuje výběrově.

Elektivní mutismus je označován jako výběrový mutismus. Může se vztahovat na určitá místa, osoby, ale i situace. Nejčastěji se projevuje v předškolním věku, o něco častěji se objevuje u dívek. V dospělosti se projevuje v kombinaci s jiným postižením, které je dominující. Většinou se jedná o poruchy osobnosti, psychiatrická onemocnění atd. (Kejklíčková, 2011, s. 87-88)

2.6 Afázie

Afázie, nebo-li získaná orgánová nemluvnost, velice vážně poškozuje komunikační schopnost jedince. Věda zabývající se afázií se nazývá afaziologie. V podstatě se jedná o ztrátu již rozvinuté schopnosti verbálně komunikovat. (Peutelschmiedová, 2001, s. 37) Definice jsou různé, podle toho, z jakého oboru vychází. (Klenková, 2006, s. 78)

Afázie je poruchou získanou v průběhu života. „*doprovází různá neurologická onemocnění, především ložisková poškození korových a podkorových oblastí mozku*“ (Klenková, 2006, s. 79). Souhrn příznaků ovlivňuje druh organického postižení centrálního nervového systému, místo, ale také věk jedince. Mezi nejčastější příčiny vzniku se řadí cévní mozkové příhody, úrazy v oblasti mozku, nádory mozku, záněty mozku, degenerativní onemocnění ale i toxické látky. (Klenková, 2006, s. 79)

Afatic se může projevovat pomalejší řečí, špatným vybavováním si slov, stereotypním opakování slabik, nerozuměním řeči, také může mít problém se čtením a psaním. (Peutelschmiedová, 2001, s. 37-38)

Terapie u afázie je velice složitá. Podílí se na ní celá skupina speciálních odborníků. Cílem je, aby jedinec s afázií, dosáhl co nejvyšší možné úrovně komunikace. Při terapii se hledí i na kvalitu života jedince s postižením, jeho nezávislost a klade se důraz na skupinovou intervenci. (Klenová, 2006, s. 85-86)

2.7 Dyslálie

Patří do skupiny **narušení článkování řeči**. Dyslálie, neboli patlavost je jedna z nejčastěji se vyskytujících forem narušené komunikační schopnosti. (Klenková, Bočková, & Bytešnicková, 2012, s. 89) Nejčastěji se vyskytuje v dětském věku. Jedná se o „*vadnou výslovnost jedné nebo více hlásek*“ (Peutelschmiedová, 2001, s. 41).

Dyslálie se vyskytuje častěji u chlapců. Příčin vzniku u této vady je mnoho. Jistý podíl na vzniku mohou mít dědičné dispozice, dále pak špatný mluvní vzor a také zanedbávání výchovy dítěte. Druhotně pak mohou být příčinou postižení zraku, sluchu, porucha centrální nervové soustavy, ale i nevhodné prostředí a v neposlední řadě také rizikové těhotenství. V Českém jazyce se nejčastěji objevuje rotacismus-ráčkování a sigmatismus-šišlání. V češtině se vyskytuje až deset různých typů šišlavosti. Některé typy se vyskytují častěji a některé jen velice výjimečně. Každý druh šišlavosti potřebuje jinou formu logopedické léčby. (Kejklíčková, 2016, s. 117-119)

Mezi hlavní diagnostické metody patří verbální komunikace. U dětí předškolního věku se využívá screeningová metoda. Na stanovení diagnózy se podílí logoped, psycholog a foniatr. Je důležité, aby psycholog i logoped byli v kontaktu s učitelkou v mateřské škole. Jelikož i učitel v mateřské škole může pozitivně, ale i negativně ovlivnit vývoj řeči dítěte. Učitel by měl být obeznámen s postupy, jak může podpořit vývoj artikulace u dítěte. Všichni, kteří se podílejí na výchově dítěte, by taktéž měli být s terapií seznámeni. Protože v tomto případě by mohli všichni být nápomocni, každý jinou mírou, k léčbě dyslálie. Po důkladném logopedickém vyšetření, přijde na řadu terapie. (Klenková, Bočková, & Bytešnicková, 2012, s. 98-99)

Terapie musí být individuálně aplikována na každého jedince. Při terapii u dítěte, ale i u dospělých, je třeba dodržovat jednotlivé zásady. Je třeba akceptovat u dětí jejich sníženou schopnost udržet pozornost. Proto je vhodné s dětmi cvičit intenzivně maximálně čtyři minuty. Pak dopřát dítěti pauzu a znovu pokračovat. Dobu pro jednotlivá cvičení je třeba upravovat dle individuálních potřeb dítěte. Další zásadou, která bývá nejčastěji podceňována je užívání pomocných hlásek. „*Osvojení si substitučních metod je základem úspěšnosti dané*

úpravy“ (Škodová & Jedlička, 2007, s. 337). Velice důležitá je zásada sluchové kontroly. Dítě se učí vnímat zvuky kolem sebe. Poslední zásadou je minimální akce. Jde o to, aby se dítě při cvičení dané hlásky nenaučilo vyslovovat danou hlásku příliš výrazně. V neposlední řadě je třeba také dbát na individuální přístup, respektovat vývojovost jednotlivých hlásek a snažit se zapojit co nejvíce smyslů. (Škodová & Jedlička, 2007, s. 336-337)

U předškolních dětí by cvičení vždy mělo probíhat zábavnou formou. Hlásky lze procvičovat v různých básních, písních, pohádkách, hádankách a dalších variantách. (Škodová & Jedlička, 2007, s. 358)

U předškolních dětí s dyslálií je prognóza velice dobrá, pokud se začne včas s terapií a dítě má správný mluvní vzor v rodině, správně rozvinutý fonemický sluch a má dostatečně rozvinutou slovní zásobu, gramatiku a větné tvoření. (Škodová & Jedlička, 2007, s. 358)

2.8 Dysartrie

Patří do skupiny **narušení článkování řeči**. Dysartrie je narušení motorické realizace řeči, jehož příčinou je organické poškození centrální nervové soustavy. Zahrnuje různé řečové vady, které jsou zapříčiněny různými problémy ve svalové kontrole řečových mechanismů. (Škodová & Jedlička, 2007, s. 307)

Tato vada může vzniknout kdykoliv během života člověka. Od prenatálního období přes perinatální, postnatální a také v pozdějším věku. Příčina vzniku se liší podle doby vzniku. V prenatálním období postižení může zapříčinit pokus o přerušování těhotenství, nedostatek vitamínu K, poranění matky během těhotenství, infekce ale i narození nedonošeného dítěte. V perinatálním období může být příčinou nedostatek kyslíku. V postnatálním období například intoxikace, infekční zánět mozkových a míšních plen, zánět mozku a horečnatá onemocnění. Dále v průběhu života mohou dysartrii způsobit nádorová onemocnění, úrazy hlavy, různá onemocnění mozku a další. (Klenková, Bočková, & Bytešnicková, 2012, s. 70-71)

Dysartrie se projevuje nejen špatnou artikulací, ale také narušením zvuku řeči dále je postiženo i dýchání a tvoření hlasu. V neposlední řadě je postižena také melodie, přízvuk, tempo a rytmus. (Klenková, Bočková, & Bytešnicková, 2012, s. 70)

Terapie je kvůli širokému množství příčin a příznaků velmi složitá a náročná. Významnou roli zde hraje včasná diagnóza a včasný začátek samotné léčby. (Klenková, 2006, s. 122, 128)

3 Logopedická a běžná třída mateřské školy

Předškolní vzdělávání je velice důležitou etapou v životě člověka. Cílem předškolního vzdělávání je rozvoj dítěte a jeho osobnosti po všech stránkách. Je to předstupeň pro základní vzdělávání. Napomáhá dětem v předškolním věku vyrovnávat případné rozdíly, které by mohly mít nepříznivý vliv na vstup do základního vzdělávání. V neposlední řadě poskytuje speciální péči pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami. (§33, Školského zákona)

Poslední rok předškolního vzdělávání je v České republice povinný. Od povinného předškolního vzdělávání jsou oprostěny pouze děti s hlubokým mentálním postižením. Povinným předškolním vzděláváním je myšleno, že dítě navštěvuje mateřskou školu ve všech pracovních dnech, kromě přesně stanovených termínů prázdnin dané mateřské školy. Pokud dítě z jakéhokoli důvodu nebude nějaký den v mateřské škole přítomno, musí být řádně omluveno zákonnými zástupci. (§34a, Školského zákona)

V mateřské škole se podílí na vzdělávání kvalifikovaný učitel nebo učitelka. Pro výkon tohoto povolání musí mít vzdělání v souladu se zákonem č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících. (Syslová, 2013, s. 19)

Získat odpovídající vzdělání je možné podle ISCED ve třech kategoriích. Do první kategorie spadají střední odborné školy, kde je délka studia čtyři roky a studium je zakončeno maturitní zkouškou. Druhá kategorie jsou vyšší odborné školy, které jsou zřízeny pro absolventy maturitních oborů. Délka studia na vyšší odborné škole je tři až tři a půl roku a je zakončeno absolutoriem. Do třetí kategorie jsou zahrnuty vysoké školy. Vysoké školy jsou určeny pro studenty, kteří mají absolvovanou střední školu zakončenou maturitní zkouškou. Je zde možnost bakalářského nebo magisterského studia. (Syslová, 2013, s. 21)

Profesní kompetence učitele mateřské školy jsou pro výkon jeho povolání velmi důležité. Jedná se o „soubor osobnostních a odborných předpokladů pro výkon učitelské profese“ (Syslová, 2013, s. 29). Těchto kompetencí je celkem sedm. Kompetence: 1) předmětová, 2) didaktická a psychodidaktická, 3) pedagogická, 4) diagnostická a interferenční, 5) sociální, psychosociální a komunikační, 6) manažerská a normativní, 7) profesně a osobnostně kultivující. (Syslová, 2013, s. 29, 40-41)

3.1 Běžná třída

Školský zákon jasně vymezuje věkovou hranici pro vstup dítěte do běžné třídy mateřské školy (dále mš). Primárně je určena pro děti od tří do šesti let. Je možné, aby mateřskou školu navštěvovalo již dítě mladší tří let, avšak toto dítě nemá na přijetí právní nárok. O přijetí, nebo případném nepřijetí dítěte do mateřské školy, rozhoduje ředitel mateřské školy. Dítě může do mateřské školy nastoupit kdykoliv během školního roku. Během letních prázdnin je možné přijmout dítě z jiné mateřské školy, avšak jen na dobu, kdy je druhá mateřská škola mimo provoz. (§34, Školského zákona)

3.2 Logopedická třída dle § 16 odst. 9 Školského zákona

Z vyhlášky č.27/2016 Sb. vyplývá, že do třídy zřízené podle § 16 odst. 9 Školského zákona může být dítě z běžné třídy přeřazeno v případě, pokud by v běžné třídě nemohlo být zajištěno plnohodnotné vzdělávání. Dítě může být přeřazeno na doporučení školského poradenského zařízení. Toto doporučení musí obsahovat jasně dané důvody, z jaké příčiny tuto variantu vzdělávání školské poradenské zařízení pro dítě navrhuje.

Logopedická třída zřízená podle § 16 odst. 9 zákona je zřízena přednostně pro děti s narušenou komunikační schopností. Je však možné aby se v ní vzdělávaly i děti s jiným druhem znevýhodnění. Děti s jiným druhem znevýhodnění však nesmí být více, než jedna čtvrtina. (§19 vyhlášky č.27/2016 Sb.)

Kapacita této třídy musí být nejméně šest dětí a nejvíce dvanáct dětí. Tento počet se však může měnit podle věkového rozpětí dětí a také podle jejich vzdělávacích potřeb. (§25, vyhlášky č.27/2016 Sb.)

4 Logopedická péče z pohledu zdravotnictví a školství

V této kapitole jsou popsáni odborníci, kteří poskytují pomoc v oblasti logopedie z resortu zdravotnictví a z resortu školství. Kompetence odborníků z obou oblastí se značně liší. Z resortu zdravotnictví se jedná o **klinického logopeda**. Z resortu školství pak o **školního logopeda a logopedického asistenta**.

Logopedická péče z resortu zdravotnictví je zde zmíněna jen okrajově, jelikož pro tuto práci není stěžejní.

4.1 Logopedická péče ve zdravotnictví

Logopedickou péči v resortu zdravotnictví poskytuje klinický logoped. Klinický logoped je vysokoškolsky vzdělaný odborník, který absolvoval magisterské studium speciální pedagogiky, které bylo zakončeno státní závěrečnou zkouškou z oblasti surdopedie a logopedie. Dále je nutné složit atestační zkoušku. (Bezděková, 2008, s. 81)

4.2 Logopedická péče ve školství

Logopedickou péči ve školství poskytuje **školní logoped a logopedický asistent**.

Logoped pracující ve školství musí mít odpovídající vzdělání. Odpovídajícím vzděláním je myšleno dokončené magisterské vzdělání v oboru speciální pedagogiky s úspěšně složenou státní závěrečnou zkouškou z logopedie. (Metodické doporučení č.j. 14 712/2009-61, 2019)

Logoped ve školství je způsobilý pro tyto činnosti: Logopedická diagnostika a intervence u jedinců s narušenou komunikační schopností, poskytuje rady rodičům dětí s narušenou komunikační schopností, zpracovává zprávy z logopedických vyšetření pro zlepšení kvality vzdělávání jedinců s narušenou komunikační schopností, poskytuje logopedickým asistentům odborné vedení a poskytuje logopedickou péči při vzdělávání. (Metodické doporučení č.j. 14 712/2009-61, 2019)

Logopedickou podporu poskytuje též **logopedický asistent**. Logopedické asistenty je možné rozdělit do tří skupin, podle vzdělání. Logopedický asistent, který má získané vzdělání: **a)** absolvováním vysoké pedagogické školy v oblasti speciální pedagogiky a studium zakončené státní závěrečnou zkouškou z logopedie, nebo též surdopedie **b)** pedagogické vzdělání doplněné programem celoživotního vzdělávání na vysoké škole, které je specializováno na speciální pedagogiku – logopedii **c)** pedagogické vzdělání

doplněné akreditovaným kursem od Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. (Metodické doporučení č.j. 14 712/2009-61, 2019)

Kompetence **logopedických asistentů** jsou vázány na jejich vzdělání. Logopedický asistent, který své vzdělání získal způsobem, který je uveden v předchozím odstavci u písmen **a)**, **a b)**, je způsobilý pro výkon těchto činností: vykonávat logopedickou intervenci u jedinců s diagnostikovanou vadou řeči, provádět logopedem předem dané nápravné postupy u určených jedinců, snaží se vyhledávat jedince s logopedickými vadami, u svěřených žáků provádí logopedickou prevenci a snaží se přirozeně rozvíjet jejich řeč a předcházet čtenářským potížím, podává informace rodičům ohrožených dětí špatným vývojem řeči. Logopedický asistent, který své kompetence získal způsobem, uvedeným v předešlém odstavci u písmena **c)** má méně kompetencí, než asistenti uvedení pod písmeny **a)** a **b)**. Asistent vzdělaný podle písmena **c)** je kompetentní k provádění prevence řeči a čtenářských obtíží, podpoře řečových dovedností u dětí předškolního a mladšího školního věku, poskytuje informace rodičům dětí ohrožených narušenou komunikační schopností. (Metodické doporučení č.j. 14 712/2009-61, 2019)

5 Logopedická prevence v mateřské škole

Logopedická prevence v mateřské škole je komplex aktivit, kterými učitel, nebo jiný pedagogický pracovník předchází vzniku logopedických vad u jednotlivce, nebo u skupiny dětí. V mateřské škole je logopedická prevence součástí výchovně - vzdělávacího procesu. Prevenci narušené komunikační schopnosti je možné rozdělit do tří kategorií: primární, sekundární a terciární. (Lipnická, 2013, s. 10)

Primární logopedická prevence je cílena na eliminaci vzniku narušené komunikační schopnosti u dětí předškolního věku. Probíhá, nebo by měla probíhat ve všech mateřských školách. (Lipnická, 2013, s. 10)

Sekundární logopedická prevence cílí na děti, které jsou jistou mírou ohroženy narušenou komunikační schopností. Mohou to být děti, které vyrůstají v nepodnětném prostředí, nemají správný mluvní vzor, atd. (Lipnická, 2013, s. 10)

Terciární logopedická prevence je určena pro děti, u kterých se narušená komunikační schopnost již projevila. (Lipnická, 2013, s. 10-11)

5.1 Principy preventivního působení učitele

Při prevenci je třeba, aby učitel vycházel z individuálních potřeb předškolního dítěte. (Lipnická, 2013, s. 14)

Jazyková kultivovanost učitele je důležitá pro správný rozvoj jazykových schopností dítěte. Dítě v předškolním věku se z velké části učí metodou nápodoby, proto je nutné, aby učitel poskytoval správný mluvní vzor. Jeho verbální projev by měl být gramaticky správný. Učitel by měl do vzdělávací nabídky začleňovat nejrůznější témata z různých oblastí tak, aby dětem obohacoval a rozšiřoval, co neefektivněji slovní zásobu. (Lipnická, 2013, s. 14)

Akceptování osobnosti dítěte je pro správný rozvoj dítěte důležité, jelikož každé dítě je jiné a potřebuje specifický přístup. Je třeba, aby dítě cítilo, že ho učitel přijímá takové jaké je. Učitel napomáhá dítěti v komunikaci, podporuje jej při formulaci myšlenek a při jejich vyjadřování. Je nutné přijmout fakt, že každé dítě má jiné podmínky pro rozvoj ať už psychické, fyzické nebo sociální. (Lipnická, 2013, s. 14) Akceptovat vývojový stupeň dítěte je velice důležité. Když dítěti něco nejde, je vhodné zvolit více jednodušších úkolů, než jeden těžký. Pokud bude pro dítě zvoleno více jednoduchých úkolů, dítě si při jejich plnění posílí sebevědomí a bude jej to více bavit. Učitel musí pamatovat na to, že i ve skupině dětí stejného věku jsou mezi dětmi velké rozdíly. (Kutálková, c2009, s. 53-54)

Empatická komunikace a chování ze strany učitele pomáhá dítěti naučit se empatii, což napomáhá k vytvoření příjemného klimatu ve třídě. Empatické chování může učitel využívat v komunikaci s dítětem tak, že mu trpělivě naslouchá a postupně si s dítětem vytváří důvěrný vztah. (Lipnická, 2013, s. 14)

Učitel **respektuje chyby** dítěte, protože právě pomocí chyb se dítě neustále zdokonaluje a rozvíjí. Chyby ze strany dítěte mohou být pro učitele přínosné, jelikož bude vědět na co se u daného dítěte zaměřit, ale je to i příležitost pro učitele, aby se zamyslel a popřípadě změnil své vyučovací postupy. (Lipnická, 2013, s. 14)

Poznávání příčin a projevů narušené komunikační schopnosti. Pokud učitel včas rozpozná nějaký z projevů narušené komunikační schopnosti, může to pomoci včasné terapii a možné nápravě řeči. Učitel však není kompetentní k diagnostikování narušené komunikační schopnosti, pokud bude mít tedy podezření, doporučí rodičům daného dítěte návštěvu odborníka. (Lipnická, 2013, s. 14-15)

Diagnóza není nálepka, ani předpověď. Pokud učitel zná diagnózu dítěte, musí s touto informací zacházet velmi citlivě. Tato informace mu slouží ke zkvalitnění přístupu k dítěti a ke vhodné volbě vzdělávání. Pokud má více dětí stanovenou stejnou diagnózu, neznamená to, že potřebují stejný přístup. Každé dítě je individualita a potřebuje specifický přístup. (Lipnická, 2013, s. 15)

K tomu, aby učitel **správně porozuměl** dítěti, musí se naučit s dítětem vhodně komunikovat. Snaží se zvolit tu nejvhodnější formu komunikace a mluvit na dítě způsobem, aby mu porozumělo, nepoužívá složitá souvětí ani cizí slova. (Lipnická, 2013, s. 15)

Přiměřenost informací je pro děti předškolního věku nesmírně důležitá. Především z důvodu možného působení nepříznivých vlivů, které se k dětem dostávají prostřednictvím televizních obrazovek, počítačů, mobilních telefonů, nevhodných hraček a podobně. Někdy se k dětem mohou dostat informace, které nejsou schopné pochopit a dostatečně zpracovat. Tyto informace pak mohou mít nepříznivý vliv na jejich psychický vývoj, někdy mohou u dětí vyvolávat i agresivitu. Je nutné zajistit, aby dítě mělo možnost komunikovat s lidmi z očí do očí. Učitel se při vzdělávání dětí snaží dětem podávat informace vhodné pro jejich věk. (Lipnická, 2013, s. 15)

Podporování autenticity v komunikaci a upřednostňování obsahu. Učitel se při komunikaci s dítětem zaměřuje především na obsah toho, co se mu dítě snaží říct. Není vhodné dítě upozorňovat a opravovat ho, pokud mluví nesprávně. Pokud by bylo dítě často upozorňováno na nesprávnost jeho mluvního vyjadřování, mohlo by se stát, že by o řeč přestalo mít zájem. Vždy je třeba vyslechnout, co se dítě snaží sdělit, jeho zážitky, myšlenky

a názory. K tomu, aby se dítě cítilo podporováno v mluvním projevu a motivovalo jej to k dalšímu mluvním projevu, je vhodné na sdělování informací dítěte reagovat. Vést s dítětem rozhovor. (Lipnická, 2013, s. 15)

Učitel by měl vždy **reagovat na řeč dítěte**. V případě, že učitel nemá zrovna v danou chvíli čas, dohodne se s ním na později. Při běžné komunikaci ve třídě učitel reaguje na otázky dětí, pomáhá řešit problémové situace, objasňuje dětem nejrůznější postupy a probírá s dětmi jejich názory. Je třeba, aby dítě cítilo, že pokud bude chtít něco sdělit, bude vyslyšeno. (Lipnická, 2013, s. 15)

K tomu, aby mohla správně probíhat prevence narušené komunikační schopnosti, je nezbytná **spolupráce rodičů, učitelů, logopedů i jiných odborníků**. Bez jejich spolupráce, není možné poskytnout vhodnou prevenci, po všech stránkách. Tudíž prevence nemusí být účinná. (Lipnická, 2013, s. 15-16)

Hra v podnětném prostředí je důležitou součástí nejen pro fyzický a psychický rozvoj dítěte, ale i pro rozvoj jeho řeči. Pokud si dítě hraje ve skupině, je nutné, aby se s ostatními dětmi dorozumívalo, což ho motivuje k verbální komunikaci. Pokud dítě komunikuje s vrstevníky, nebo i s dospělými, pomáhá mu to ve zdokonalování jeho vlastní řeči. Učitel v mateřské škole by měl výběr her přizpůsobovat přáním dětí. Během her je však třeba, aby je učitel nenápadně a nenuceně vedl správným směrem. (Lipnická, 2013, s. 16) Učitel by měl volit hru tak, aby dítě bavila. Až druhotně se zaměřujeme na to, co hra u dítěte rozvíjí. (Kutálková, c2009, s. 52-53)

5.2 Metody prevence narušené komunikační schopnosti

Činnosti vedoucí ke vzdělávání, nebo výchově dítěte mají být pro dítě zajímavé a zábavné. Především formou hry si může dítě rozvíjet řeč. Při hře s ostatními dětmi se musí domluvit na různých pravidlech, postupech a i v rámci komunikace v různých rolích si dítě rozvíjí svou verbální komunikaci. (Lipnická, 2013, s. 23)

Metody, které jsou popisovány níže, je třeba uzpůsobovat aktuálním potřebám dětí. Je důležité tyto metody spolu kombinovat, aby došlo k opravdovému rozvoji dítěte. A je též důležité, aby tyto metody byly vzájemně kombinovány. (Lipnická, 2013, s. 23, 28)

5.2.1 Metody pro rozvoj slovní zásoby

U velmi malých dětí, ve věku 2 až 3 let, je pro rozvoj slovní zásoby vhodné zvolit metodu, při které dítě nejdříve **ukazuje** to, co mu učitel říká. Učí se spojit název věci s obrázkem, či předmětem. To může probíhat tak, že učitel řekne dítěti, aby mu ukázalo třeba

auto a dítě ukáže na auto. Je důležité, aby učitel vždy reagoval na to, co dítě dělá, nebo říká. Jedině tak bude dítě motivované k další činnosti. (Lipnická, 2013, s. 23-24)

Dalším možným způsobem pro rozvoj slovní zásoby u dětí předškolního věku je **pojmenovávání různých předmětů, lidí a činností**. Pro tuto činnost je nejvhodnější variantou, pokud dítě může pojmenovávat věci ve skutečných podmínkách. Pokud tedy budeme chtít u dětí rozvíjet slovní zásobu, která se týká lesa, je nejlepší zajít s dětmi na procházku do lesa. Po takovéto návštěvě lesa je vhodné s dětmi probrat, co v lese viděli. Dále je možné s dětmi věci, které viděly rozřazovat do skupin podle určitých znaků. Jaká viděly zvířata, stromy, vše zelené, vše hnědé apod. (Lipnická, 2013, s. 24)

Dítě v předškolním věku se také učí třídit slova, podle nadřazených pojmů. Učí se **řadit věci do skupin**, podle specifických znaků. V praxi to může vypadat tak, že před dítě jsou položeny obrázky ovoce a zeleniny a dítě dostane za úkol na jednu stranu dát všechny obrázky zeleniny a na druhou stranu všechny obrázky ovoce. (Lipnická, 2013, s. 24)

Doplňování významu slov je další možností, jak rozvíjet slovní zásobu. Rozvíjet může například přídavná jména tak, že když učitelka řekne velký, tak dítě doplní velký dům. Dále je možné rozvíjet podstatná jména, například vlk a dítě z toho udělá hladový vlk. Je možné rozvíjet i slovesa a doplňovat vlastnosti lidí a věcí. (Lipnická, 2013, s. 24)

Ke správnému rozvoji slovní zásoby samozřejmě také patří **objasňování významu slov**. Objasňovat význam může dítě při vysvětlování různých činností, nebo při popisu míst, věcí, vlastností. Učitel může pokládat otázky typu: „Jak se chová hodný člověk? Co dělá pekař? Jak vypadá les?“ (Lipnická, 2013, s. 24)

V předškolním věku je třeba u dětí rozvíjet chápání významu slov s opačným významem (velký x malý), s podobným významem (krásný, nádherný, půvabný), slov znějících stejně, ale majících jiný význam (list – ze stromu, v knize). Dále se děti také učí tvořit zdvojnásobky (pes – pejsek), ale i stupňování (hezký – hezčí – nejhezčí). V neposlední řadě mohou tvořit i přídavná jména. Dítě dostane obrázek boudy a psa a na otázku „čí je bouda?“ odpoví, že je to psí bouda. (Lipnická, 2013, s. 24-15)

Děti by při rozvoji slovní zásoby měly mít možnost učit se z reálných věcí, osob, realisticky vytvořených hraček a pomůcek. K dispozici by jim však měly být i nerealistické věci, obrázky a hračky. (Lipnická, 2013, s. 25)

5.2.2 Metody pro rozvoj správné výslovnosti, zřetelnosti a srozumitelnosti řeči

Metody řečové přípravy

Mezi metody řečové přípravy patří **dechové hry a cvičení**. Dechové hry a cvičení by měly probíhat formou hry, aby děti bavily. Děti se při nich učí jak pracovat s dechem pro plynulý řečový projev. Osvojují si strategii využívání dechu, kterou následně využijí při verbální komunikaci. (Lipnická, 2013, s. 25) Dechové cvičení je vhodné praktikovat při relaxaci, kdy dítě leží na zádech a je uvolněné. Děti si mohou pro kontrolu správného dechu položit ruku na břicho. Učitel vede děti k tomu, aby se nadechovaly nosem a vydechovaly ústy. Při relaxačním dýchání je vhodné, aby učitel tuto činnost podpořil vhodnou motivací, hudbou, nebo klidným vyprávěním. (Lišková, 2006, s. 37)

Mezi další metody řečové přípravy patří **artikulační hry a cvičení**. Správné artikulaci se děti učí především nápodobou, proto je nutné, aby učitel poskytoval správný mluvní vzor. Děti napodobují „*pohyby artikulačních orgánů a mimických svalů*“ (Lipnická, 2013, s. 25). Děti mohou cvičit například jako čert, který vyplazuje jazyk. (Lipnická, 2013, s. 25) Pohyblivost mluvidel závisí na celkové obratnosti dítěte, především na jemné motorice. Učitel nepreferuje perfektní výkon dítěte, ale sleduje, zda se dítě postupně zlepšuje. (Kutálková, c2009, s. 101-102)

Pro správný rozvoj melodie řeči slouží **intonační hry a cvičení**. Při těchto cvičeních si děti osvojují vhodnou délku, hlasitost a tempo verbálního projevu a mnoho dalších dovedností. Tyto dovednosti jsou nutné ke tvoření tázacích, oznamovacích a rozkazovacích vět. (Lipnická, 2013, s. 25)

Odezírání je také důležitou metodou při osvojování řeči. Dítě se může zaměřit na učitele, když mluví a sledováním mluvních orgánů a následným napodobováním se může velice efektivně naučit jednotlivé hlásky a následně i slova používat v mluvním projevu. (Lipnická, 2013, s. 25)

Metody řečové podpory

Metoda pro podporu řeči by měla probíhat převážně formou hry. Dítě by se mělo spontánně rozvíjet a zdokonalovat při hře. (Lipnická, 2013, s. 25)

Jednou z možných metod je **napodobování zvuků** zvířat, věcí, dopravních prostředků. Děti si je mohou opakovat po učiteli, z nahrávky, anebo si vybavovat zapamatované zvuky. V praxi to může vypadat tak, že učitel řekne „mňau“ a děti zopakují „mňau“. Je možné dětem pustit též nahrávku se zvuky zvířat, které se pak děti mohou pokusit napodobovat. Další možností pak je vybavování si zvuků, při této variantě se učitel může

zeptat: „Jak dělá kohout?“ a děti odpoví „kykyryký“. Děti se při napodobování zvuků učí správné intonaci, melodii, rytmu a výslovnosti řeči. (Lipnická, 2013, s. 25)

K rozvoji řeči neodmyslitelně patří **rozvoj jemné a hrubé motoriky, motoriky řečových orgánů a také rozvoj koordinace pohybů**. Pro rozvoj všech těchto dovedností je důležité podnětné prostředí pro dítě. Je důležité, aby učitel zajistil v mateřské škole dostatek činností pro rozvoj těchto dovedností. Hrubou motoriku lze rozvíjet v ranním cvičení při rušné části, do které se zapojují lokomoční cviky. Mezi lokomoční cviky patří chůze, běh, skok, lezení. Pro rozvoj jemné motoriky může učitel dětem nabídnout různé hry, při kterých se manipuluje s drobnými předměty (navlékání korálků, skládání obrázků, skládání puzzle), dále je jemnou motoriku možné rozvíjet při kreslení, modelování, malování, stříhání. Motoriku řečových orgánů lze rozvíjet pomocí různých artikulačních her a cviků (nafouknutí tváří jako bublina, olizování rtů jako mlsná kočička). Koordinaci pohybů lze s dětmi cvičit při nejrůznějších činnostech, při lokomočních cvicích, při kreslení, při jízdě na kole a mnoha dalších. Koordinace pohybů je důležitá pro rozvoj artikulačních orgánů a správný rozvoj verbální komunikace. (Lipnická, 2013, s. 25)

Podpořit řeč je možné též hudebně-pohybovými hrami, jelikož při nich si děti hravou formou procvičují **rytmus** společně s **pohybem**. Děti si rytmus a pohyb mohou užít při písničkách s pohybem, básních s pohybem nebo také při dramatickém ztvárnění hudby. (Lipnická, 2013, s. 25-26)

Podpořit rozvoj řeči je možné i **tvorbou rýmů**. Učitel může s dětmi zkoušet vymýšlet různé rýmy k jednotlivým slovům, děti se tak učí cíleně vnímat zvukovou shodu slov, slabik. Dále rozvíjejí svou fantazii a soustředěnost. Pokud by mělo nějaké dítě větší problémy s tvorbou rýmů, je třeba zaměřit se na různé básně a písně. (Lipnická, 2013, s. 26)

Dítě v předškolním věku se učí nejprve celá slova a později se učí analyzovat a rozdělit slova na jednotlivé slabiky a jednotlivé hlásky. Tento proces je užitečné podpořit **hrou se slovy**. Děti mohou určovat, na jaké písmeno začíná jejich jméno a na jaké písmeno končí. Mohou vymýšlet slova, která začínají na určitou hlásku. Dále je možné s dětmi určovat krátké a dlouhé slabiky, zda tyto rozdíly mají vliv na význam slova. To si mohou vysvětlit například na lak x lák (lak používá maminka na nehty, lák v zavařených okurkách). Samozřejmě je dobré všechny tyto aktivity doplňovat obrázky, nebo skutečnými předměty. (Lipnická, 2013, s. 26)

5.2.3 Metody pro rozvoj porozumění, souvislé vyjadřování a povědomí dítěte o gramatické stavbě jazyka

V průběhu osvojování řeči se dítě zprvu snaží naučit soustředěně naslouchat a chápat obsah sdělovaných informací. Dále se učí, jak formulovat svoje myšlenky, názory, postoje, jak obohacovat rozhovor otázkami, přiměřeně reagovat. Tyto dovednosti se dítě učí nejlépe při rozhovoru. (Lipnická, 2013, s. 26)

Pro podporu verbálního projevu jsou vhodné **rozhovory** nejlépe na téma, které dítě zná a baví ho. **Vyprávěním** čehokoliv, o co se chce dítě podělit, si taktéž rozvíjí svůj verbální projev. **Převyprávění** různých pohádek, zážitků, zajímavostí z paměti, podle obrázků je taktéž velice užitečné pro rozvoj řečových dovedností dítěte. Je nutné myslet na to, aby dítě mělo na svůj projev dostatek času, pochopení ze strany posluchače a velice důležité je téma. (Lipnická, 2013, s. 26)

Zpěv a tanec jsou důležitou součástí předškolní výchovy. Dítě se při těchto činnostech učí koordinaci celého těla, což může mít také kladný vliv na rozvoj artikulace dítěte. Učitel musí vhodně volit náročnost těchto činností. Pokud by zvolil příliš těžkou, nebo snadnou variantu, mohlo by to mít za následek, že by tato činnost děti nudila a pokud by nepřiměřeně volil činnosti příliš často, mohl by je úplně od činností odradit. (Lipnická, 2013, s. 26)

Proces paměti, myšlení a vnímání si dítě může rozvíjet při plnění nejrůznějších **činností podle instrukce**. Plnit instrukce může dítě formou hry, vhodným příkladem je hra „Kuba řekl“. Při této hře si děti navíc ještě procvičují pozornost a pokud se dostanou i do role toho, kdo předřikává, mohou projevit i svou kreativitu a fantazii. Další alternativou k činnostem dle zadané instrukce mohou být pracovní listy. Učitel dá dětem pracovní list s geometrickými tvary a instruuje děti, aby červenou pastelkou vybarvily čtverec, modrou pastelkou vybarvily trojúhelník a zelenou pastelkou zakroužkovaly obdélník. (Lipnická, 2013, s. 26-27)

Další metodou je **komentování zážitků a aktivit**. Dítě popisuje aktivitu, kterou právě vykonává, své okolí. Učitel může dát dětem úkol, aby každý postavil domeček pro své oblíbené zvířátko a pak v kruhu dát každému dítěti prostor, aby mohl ostatním říct, co postavil, jaký materiál na to využil a pro koho tento domeček stavěl. (Lipnická, 2013, s. 27)

Formou **hádanek** se děti mohou naučit vyvodit určitý logický závěr. Pro předškolní děti je vhodné volit jednodušší a kratší hádanky. Pokud je budou zvládat dobře, mohou si hádanky pokusit vymyslet samy. Podporou pro uhádnutí hádanek mohou být různé obrázky, nebo věci. (Lipnická, 2013, s. 27)

Říkaneky mají v předškolním vzdělávání nezastupitelné místo. Jejich rýmy a legrační obsah mají děti rády. Prostřednictvím říkanek se děti učí rozdělovat slova na slabiky. Je vhodné k říkankám připojit pohyb, vhodná je také hra na tělo. (Lipnická, 2013, s. 27) Pomocí říkanek si děti rozvíjejí fonemický sluch, který umožňuje rozeznávat jednotlivé hlásky ve slovech. (Kutálková, c2009, s. 104)

Dramatizování nejrůznějších **pohádek a hraní rolí** je pro děti velice motivující, pokud je zvolené téma pro děti zajímavé. Dítě se při dramatizaci zdokonaluje v řečovém projevu, cvičí si melodii, zabarvení tónu hlasu a zdokonaluje se i po emoční stránce. (Lipnická, 2013, s. 27)

Žertování může být také vhodnou metodou, musí však být pro děti dobře srozumitelné. Tuto metodu je vhodné uplatňovat při činnostech, které děti dobře znají, při kterých udělá učitel záměrně chybu. Děti mu pak vysvětlují, jak by to mělo být. Děti si tak zábavnou formou procvičí popisování a vysvětlování. (Lipnická, 2013, s. 27)

Plánování různých aktivit je možné doplnit různými obrázky. Dítě si během plánování rozvíjí svou časoprostorovou představivost a samozřejmě verbální komunikaci. Pokud je dítě zapojeno do samotného plánování nějaké aktivity, může k tomu vyjádřit své názory a zapojit se do organizace daného plánu. (Lipnická, 2013, s. 27)

Dostatečný rozvoj, nejen řeči, dítěti poskytne **řešení různých problémů**. Dítě může řešit problém třemi různými způsoby. Samo si vymyslí řešení, které aplikuje do praxe. Když se mu toto řešení neosvědčí, zkusí vymyslet jiné řešení, které opět aplikuje do praxe. Další možností je, že dítě o problému přemýšlí, debatuje s okolím, vymýšlí různé možnosti řešení a až po vyhodnocení nejlepší možné varianty řešení ho aplikuje do praxe. Poslední možnost je, že dítě jen vymýšlí různé nápady, které se zaznamenávají například na papír. O těchto nápadech na řešení daného problému komunikuje s ostatními. (Lipnická, 2013, s. 27-28)

Čtení má na rozvoj dítěte podstatný vliv. Je dobré si po přečtení textu s dítětem promluvit o obsahu, o tom co ho zaujalo, popřípadě mu dovysvětlit to, co mu není jasné. Dítě rádo komentuje děj, vymýšlí jiné možné závěry, zapojuje svou fantazii. Je důležité, aby mělo dítě knihy v dosahu, aby mělo možnost si je kdykoliv půjčit a nahlédnout do nich. (Lipnická, 2013, s. 28)

5.3 Četba v předškolním věku

Již v předškolním věku je třeba u dětí budovat kladný vztah ke čtení. Poskytovat jim dostatek podnětů ve formě psaného jazyka. Děti mohou psanou formu češtiny vidět na

obalech od jídla, autobusech, billboardech, na ulicích apod. Dále se s písmem setkávají i prostřednictvím televize, novin, časopisů a knih. Děti se přirozeně o písmena zajímají. (Krejčíková & Kaprová, 2000, s. 20-21)

V mateřské škole lze dětem přiblížit psanou formu řeči tak, že se mohou na některé věci dát cedulky s jejich názvem. Děti si mohou zkoušet samy podepisovat své výtvary. Zpočátku, když dítě ještě nezná jednotlivá písmena, je dobré mu dát vzor jeho jména, které si ono samo přepíše na svůj výtvar. Když se tato činnost pravidelně opakuje, dítě pak už zvládne své jméno napsat i bez pomoci. (Krejčíková & Kaprová, 2000, s. 21)

Pro správný rozvoj čtenářské dovednosti se musí dítě nejdříve naučit pochopit vztah mezi mluvenou a psanou podobou slov. Učí se rozkládat slova na jednotlivé hlásky, učí se určit jejich počet, na jakou hlásku slovo začíná apod. (Krejčíková & Kaprová, 2000, s. 21)

Postupně by mělo být seznamováno s knihou. Mělo by vědět, že kniha má obal, že knihu někdo napsal a ilustroval. Vědět z jaké strany se kniha čte a že může obsahovat zajímavý příběh, zábavné básně apod. (Krejčíková & Kaprová, 2000, s. 21)

Dítě by mělo být motivováno k seznamování se s knihou a celkově s psanou formou jazyka. Nikdy by nemělo být nuceno. (Krejčíková & Kaprová, 2000, s. 22)

Pokud se již v mateřské škole bude dbát na předčtenářskou gramotnost, pokud budou děti vedeny k zájmu o psanou formu jazyka, může to zamezit možnému vzniku poruch psaní a čtení. (Krejčíková & Kaprová, 2000, s. 22)

6 Logopedické pomůcky

Termín logopedické pomůcky není v literatuře přesně definován. Je možné popsat logopedickou pomůcku jako předmět, který slouží především k nápravě řeči. (Vitásková, n.d.)

Logopedické pomůcky rozdělil již Miloš Sovák ve své publikaci „Logopedie předškolního věku“ z roku 1984. Jeho rozdělení se využívá i v dnešní době.

Sovák (1986, s. 117) dodává, že nezáleží na tom, jak moc jsou logopedické pomůcky promyšlené a dobré, ale hlavně na člověku, který s nimi pracuje.

6.1 Rozdělení logopedických pomůcek

Miloš Sovák (1986, s. 116-117) rozdělil pomůcky na: **stimulační, motivační, didaktické, derivační, podpůrné, názorné a registrační**. Klenková (2006, s. 61) dodává, že s postupem času k výše zmiňovaným pomůckám přibyly ještě pomůcky **víceúčelové**.

Stimulační pomůcky jsou založené na reprodukci různých zvuků. Slouží především k tomu, aby dítě zaujaly. Mohou sloužit k vyšetření sluchu a pomáhat při rozvoji sluchového vnímání. (Sovák, 1986, s. 116)

Motivační pomůcky mohou mít formu nejčastěji různých loutek a maňásků. Jsou vytvořené za účelem vzbuzení zájmu u dítěte a odvedení pozornosti od nežádoucích vlivů, které na dítě mohou působit. (Sovák, 1986, s. 116)

Didaktické pomůcky slouží především k rozvoji dítěte (slovní zásoba, zobecňování). Jedná se především o obrázkový materiál. (Sovák, 1986, s. 116)

Derivační pomůcky slouží k odvedení pozornosti od chybného řečového projevu dítěte a tím poskytují možnost k nápravě řeči. (Sovák, 1986, s. 116)

Podpůrné pomůcky jsou pomůcky, kterými logoped může upravit polohu mluvidel pro správnou výslovnost dítěte. Jedná se především o různé špachtle, sondičky a drátky. (Sovák, 1986, s. 116)

Názorné pomůcky jsou pomůcky, které slouží k tomu, že dítě může samo kontrolovat svůj verbální projev. Mezi názorné pomůcky patří logopedické zrcadlo. (Sovák, 1986, s. 117)

Registrační pomůcky slouží k zaznamenávání informací o jednotlivých logopedických vadách dítěte. (Sovák, 1986, s. 117)

Víceúčelové pomůcky jsou takové pomůcky, které poskytují více funkcí. (Klenková, 2006, s. 61)

6.2 Možnosti financování logopedických pomůcek

Pořizování logopedických pomůcek může být finančně velmi náročné. Proto je důležité, aby si jednotlivé mateřské školy zvládly zajistit finance pro koupi těchto pomůcek. Finance na logopedické pomůcky je možné získat různým způsobem a každá mateřská škola preferuje určité způsoby. Zde je uvedeno několik možností k získávání financí na logopedické pomůcky. (Hovorková, N., osobní rozhovor, 12. 3. 2019)

Jednou z možností financování logopedických pomůcek je využití tzv. šablon. Šablona je definována jako činnost, která má předem stanovený cíl, průběh a výstup. Celkové náklady šablon jsou stanoveny na základě statistických údajů, které vycházejí z průzkumu cen. Jednotlivé šablony si volí ředitel/ředitelka sám. Volením jednotlivých šablon se postupně načítá celková částka projektu. Následné rozložení peněz do položek projektu je v kompetenci ředitele/ředitelky školy. Dotace jsou poskytovány v souladu se zákonem č. 218/2000 Sb. O rozpočtových pravidlech, financování se liší podle zřizovatelů jednotlivých škol. Finance ze šablon mohou být čerpány rovněž na vzdělávání pedagogických pracovníků. Šablony volí ředitel/ředitelka podle vlastního uvážení. (operační program, výzkum, vývoj a vzdělávání, 2016)

Další možností jsou podpůrná opatření. Podpůrná opatření jsou cílena především na učitele a žáka, který v různém rozsahu potřebuje přizpůsobit vzdělávání individuálním potřebám. Podpůrná opatření mají v každém stupni jinou podobu, ale mohou se kombinovat. Mezi podpůrná opatření je možné zařadit úpravu formy vzdělávání, speciální učebnice, kompenzační pomůcky a jiné druhy pomůcek. (Podpůrná opatření, n.d.) Na první stupeň podpůrných opatření není žádný finanční příspěvek. Normovaná finanční náročnost se vztahuje na podpůrná opatření od 2. do 5. stupně. Pro účely této práce jsou vybrány pouze podpůrná opatření pro jedince s narušenou komunikační schopností. Ve druhém stupni podpůrných opatření se normovaná finanční náročnost pohybuje od 1000,- Kč do 5000,- Kč, podle druhu pomůcky. Ve třetím stupni se normovaná finanční náročnost pohybuje od 1000,- do 8000,- Kč, kdy 8000,- Kč je určeno pro nákup počítače či tabletu, dle potřeb dítěte. Ve čtvrtém stupni podpůrných opatření se normovaná finanční náročnost pohybuje od 1000,- Kč do 16.000,- Kč. Nejvyšší příspěvek je i zde na počítač/tablet, dle potřeb žáka. U pátého stupně podpůrných opatření je třeba říci, že se většinou jedná o jedince s kombinovaným postižením. U takového jedince je třeba volit různé kombinace pomůcek dle jeho individuálních potřeb. V pátém stupni se normovaná finanční náročnost pohybuje od 1000,-

do 16.000,- Kč. Nejvyšší uvedená částka je opět určena k pořízení tabletu/počítače, dle individuálních potřeb jedince.(Příloha č. 1 k vyhlášce č. 27/2016 Sb.)

Další možností, kterou lze využít pro financování logopedických pomůcek, jsou nejrůznější sponzorské dary. Tyto dary mohou být předány formou hotovosti, nebo nákupem předem domluvené pomůcky.

Další možností k financování logopedických pomůcek mohou být příspěvky od rodičů dětí z dané mateřské školy.

Mateřská škola také financuje logopedické pomůcky z vlastních zdrojů, z finančních prostředků od státu.

Shrnutí teoretické části práce

V teoretické části práce byl stručně popsán vývoj dítěte v předškolním věku, především vývoj řeči a vývoj motoriky dítěte. Dále zde byly popsány nejčastější logopedické vady. Také zde byla charakterizována logopedická a běžná třída mateřské školy. Teoretická část práce se věnuje logopedické péči v resortu zdravotnictví a v resortu školství, dále se věnuje logopedické prevenci v předškolním vzdělávání. V neposlední řadě jsou zde popsány logopedické pomůcky a možnosti jejich financování. Informace z teoretické části posloužily jako podklad pro praktickou část bakalářské práce.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

V rámci praktické části práce jsou stanoveny dva cíle výzkumu. Prvním cílem je zjistit jak probíhá logopedická prevence v běžných a logopedických třídách. Druhým cílem je zjistit zda je financování logopedických pomůcek v mateřských školách je dostačující.

V praktické části jsou nejdříve popsány hypotézy, cíle, metodologie výzkumu, výzkumný vzorek. Je zde uvedena interpretace výsledků pomocí grafů a tabulek pro větší přehlednost získaných výsledků.

V závěru práce jsou zhodnoceny výsledky výzkumu a naplnění cílů práce.

7 Hypotézy a cíle výzkumu

Hypotézy, ze kterých byly následně stanoveny cíle práce byly vytvořeny na základě osobních rozhovorů s učitelkami, se kterými jsem se setkala v rámci absolvování školních praxí v průběhu studia a to v mateřských školách speciálních a mateřských školách běžného typu. Mezi další podněty pro stanovení těchto hypotéz neodmyslitelně patří informace získané v rámci studia předmětu logopedie pod vedením, Mgr. Hovorkové. Mezi další podněty jistě patří i literatura, viz seznam použitých zdrojů.

První stanovenou hypotézou v této práci je hypotéza zaměřená na financování logopedických pomůcek v předškolním vzdělávání. Hypotéza č. 1:) Financování logopedických pomůcek v mateřských školách je dostačující. Z této hypotézy byl stanoven cíl pro tuto práci a to: a) Zjistit jakým způsobem mateřské školy dosahují na financování logopedických pomůcek, zda je financování dostatečné. Pro výzkum této hypotézy byl vytvořen dotazník „Financování logopedických pomůcek v mateřské škole“.

V pořadí druhou, byla stanovena hypotéza zabývající se logopedickou prevencí, využitím logopedických pomůcek v předškolním vzdělávání a v neposlední řadě vzděláním pedagogických pracovníků. Hypotéza č. 2:) Logopedické třídy mateřských škol poskytují kvalitnější logopedickou prevenci, než běžné třídy mateřských škol. Na základě této hypotézy byl opět vytvořen cíl, a to: b) Porovnat a zhodnotit logopedickou prevenci v běžných a logopedických třídách mateřských škol. K výzkumu této hypotézy byl vytvořen dotazník „Logopedická prevence v mateřské škole“.

8 Metodologie výzkumu

Výzkum byl prováděn kvantitativní metodou formou dvou dotazníků. Kvantitativní výzkum umožňuje systematicky získat informace od velkého množství lidí. Jednou z metod kvantitativního výzkumu je dotazník, jehož výhodou je, „že umožňuje poměrně rychlé a ekonomické shromažďování dat od velkého počtu respondentů.“ (Chráška, 2007, s. 164) Dotazníky byly vytvořeny pro tuto práci a konzultovány s odborníky na danou problematiku, mj. s Mgr. Olgou Malinovskou a Mgr. Nicole Hovorkovou. Výzkum u obou dotazníků probíhal v měsíci únoru a březnu roku 2019. Dotazník je soubor předem důkladně promyšlených a formulovaných otázek. Na tyto otázky se odpovídá písemnou formou. V dotazníku je možné použít otevřené polootevřené a uzavřené odpovědi. Dotazník bývá velice často používán v pedagogickém výzkumu. (Chráška, 2007, s. 163-164)

Dotazník, který zkoumal **financování logopedických pomůcek v mateřských školách** byl sestaven ze čtyř uzavřených otázek. První otázka zjišťovala nejvyšší dosažené vzdělání respondenta. Druhá otázka zjišťovala, zda si respondent myslí, že financování logopedických pomůcek v mateřských školách je dostatečné nebo ne. Třetí otázka byla zaměřena na zjištění, zda je respondent z mateřské školy, ve které jsou pouze běžné třídy, běžné i logopedické, nebo pouze logopedické. Poslední otázka byla zaměřena na nejčastější možnosti financování logopedických pomůcek v mateřské škole.

Druhý dotazník zkoumal úroveň **logopedické prevence v mateřských školách**. Tento dotazník obsahoval celkem třináct položek, z toho osm položek mělo uzavřenou odpověď a pět položek mělo otevřenou odpověď. První dvě položky zjišťovaly, kde respondent pracuje. První položka zjišťovala, zda respondent pracuje v běžné, nebo logopedické třídě a druhá zda ve státní, nebo soukromé mateřské škole. Třetí otázka zjišťovala nejvyšší dosažené vzdělání. Čtvrtá otázka zjišťovala četnost logopedické prevence v dané třídě. Pátá otázka zjišťovala, zda se respondent cítí, ohledně logopedické prevence, dostatečně informovaný. V šesté otázce respondent odpovídal na to, kde si nejčastěji dohledává materiály k logopedické prevenci. Sedmá, osmá a devátá otázka zkoumaly, která logopedická pomůcka se respondentům nejvíce osvědčila, kterou podle respondentů mají děti nejraději a kterou logopedickou pomůcku využívají respondenti nejčastěji. Desátá otázka byla zaměřena na to, zda si respondenti sami vytvářejí pomůcky pro logopedickou prevenci. Jedenáctá otázka zjišťovala, zda respondenti postrádají na současném trhu nějakou logopedickou pomůcku. Dvanáctá otázka byla zaměřena na zjištění,

zda respondent při logopedické prevenci využívá počítačové programy, nebo CD. V pořadí poslední otázka zjišťovala, zda a popř. jaké logopedické pomůcky si respondent vyrobil sám.

Oba dotazníky byly rozeslány elektronicky, nejdříve na sociální síti Facebook, kde byly současně vloženy do třech veřejných skupin pro učitele mateřských škol a logopedické skupiny. Následně byly ještě dotazníky rozeslány formou e-mailů adresovaných ředitelkám běžných mateřských škol, logopedických mateřských škol a mateřských škol s alespoň jednou logopedickou třídou. Respondenti dotazníky vyplňovali anonymně pomocí webového rozhraní. Dotazníky byly rozeslány do všech krajů.

9 Výzkumný vzorek

Výzkumným vzorkem v případě obou dotazníků byly respondenty pedagogičtí pracovníci.

V případě dotazníku, který se zabýval financováním logopedických pomůcek v mateřské škole, byly respondenty ředitelé a ředitelky mateřských škol, vedoucí učitelé/učitelky mateřských škol a koordinátoři/koordinátorky pro vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami v celkovém počtu 112 osob z celého území České republiky. Z celkového počtu respondentů, kteří se účastnili dotazníkového šetření, bylo 61 respondentů z běžných mateřských škol, 48 respondentů z mateřské školy s běžnými i logopedickými třídami a 3 respondenti z mateřské školy, kde jsou pouze logopedické třídy.

V případě dotazníku týkajícího se logopedické prevence byly respondenty učitelé/učitelky běžných a logopedických tříd v mateřských školách v celkovém počtu 225 osob. Do výzkumného šetření zabývajícího se logopedickou prevencí v předškolním vzdělávání se zapojilo 191 respondentů z běžných tříd mateřských škol a 34 respondentů z logopedických tříd mateřských škol.

10 Analýza dat

„V kvantitativně orientovaných výzkumech získáváme o studovaných jevech zpravidla velké množství číselných údajů (dat).“ (Chráška, 2007, s. 39) Pro získání potřebných informací je nutné tato data nejdříve zpracovat. Následně je nutné uspořádat data do tabulek dle četnosti a následně tato data graficky znázornit. (Chráška, 2007, s. 39)

Data z tohoto výzkumu byla zpracovávána statisticky, nejdříve byla tato data zanesena do tabulek četnosti a následně byla tato data graficky znázorněna v jednotlivých grafech. Po dokončení analýzy byly ze získaných dat vyvozeny závěry.

11 Interpretace výsledků

Výsledky z obou dotazníků byly zpracovány statisticky a výsledky byly zaneseny do grafů pro lepší přehlednost.

Jako první jsou prezentovány výsledky dotazníku ohledně financování logopedických pomůcek v mateřské škole. Na tento dotazník odpovědělo celkem 112 respondentů z toho 61 respondentů z běžných mateřských škol, 48 respondentů z mateřské školy s běžnými i logopedickými třídami a 3 respondenti z mateřské školy, kde jsou pouze logopedické třídy. Vyplnění tohoto dotazníku trvalo průměrně 1-2 minuty, na základě statistických dat z vyplněných dotazníků (funkce online dotazníku Survio).

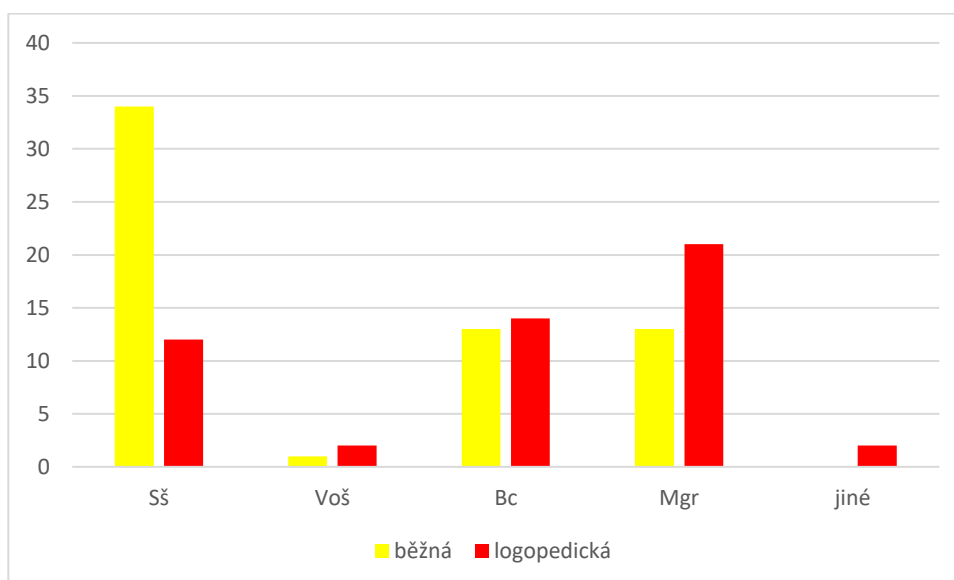
V pořadí druhé jsou prezentovány výsledky z dotazníku, který se zabýval logopedickou prevencí v mateřských školách. Tento dotazník celkem vyplnilo 225 respondentů z mateřských škol. Respondenti z běžných mateřských škol značně převažují s počtem 191, respondentů z logopedických tříd odpovědělo 34. Tento dotazník respondenti průměrně vyplňovali 2-5 minut, na základě statistických dat z vyplněných dotazníků (funkce online dotazníku Survio).

11.1 Dotazník č.1: Financování logopedických pomůcek v předškolním vzdělávání

1) Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

V běžné mateřské škole uvedlo jako své nejvyšší dosažené vzdělání 33 respondentů středoškolské (SŠ), 1 respondent vyšší odborné (Voš), 13 respondentů bakalářské (Bc) a 13 respondentů magisterské (Mgr).

Respondenti z mateřské školy, kde je alespoň jedna logopedická třída, jako své nejvyšší dosažené vzdělání uvedli, že 12 respondentů má středoškolské (SŠ), 2 respondenti mají vyšší odborné (Voš), 14 respondentů má bakalářské (Bc), 21 respondentů magisterské (Mgr) a 2 respondenti uvedli, že mají jiné nejvyšší dosažené vzdělání.

Graf č. 1: Nejvyšší *dosažené* vzdělání respondentů

Zdroj: vlastní

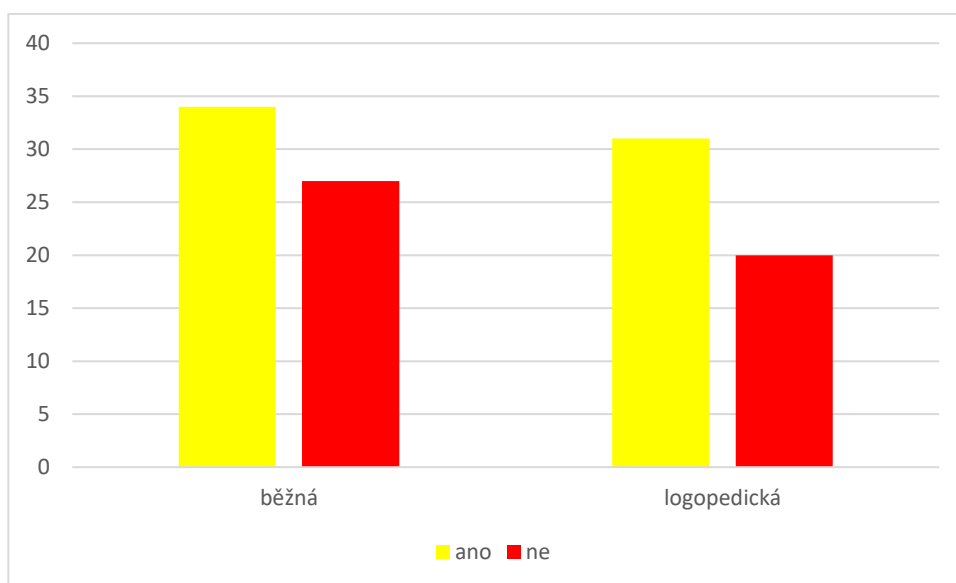
Z výzkumu vyplývá, že v běžných mateřských školách mají respondenti nejčastěji středoškolské vzdělání jako nejvyšší. Zatímco v mateřských školách, kde je alespoň jedna logopedická třída, bývá magisterské vzdělání nejčastější, viz graf č. 1. Je tedy možné říci, že respondenti z mateřské školy s alespoň jednou logopedickou třídou v průměru dosahují vyššího vzdělání, než respondenti z běžné mateřské školy.

2) Je podle Vás financování logopedických pomůcek v mš dostatečné?

Z běžné mateřské školy odpovědělo 34 respondentů, že financování je dostatečné a 27 respondentů, že financování dostatečné není.

V mateřské škole s alespoň jednou logopedickou třídou odpovědělo 31 respondentů, že financování je dostatečné a 20 respondentů se domnívá, že financování dostatečné není.

Podle odpovědí respondentů z obou skupin lze tedy říci, že financování logopedických pomůcek v mateřských školách je dostatečné.

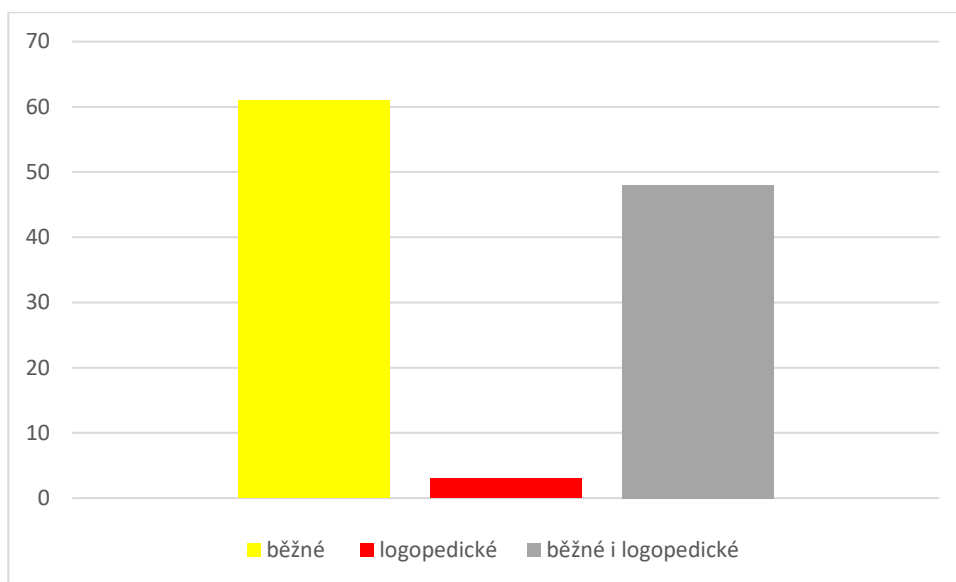
Graf č. 2: Dostatečnost financování logopedických pomůcek

Zdroj: vlastní

Z odpovědí respondentů na druhou otázku je patrné, že většina respondentů z běžných mateřských škol i většina respondentů z mateřských škol alespoň s jednou logopedickou třídou se domnívají, že financování logopedických pomůcek je dostatečné, viz graf č. 2.

3) Typy/druhy tříd

V dotazníku odpovědělo 61 respondentů z běžné mateřské školy, 3 respondenti z logopedické mateřské školy a 48 respondentů z mateřské školy s alespoň jednou logopedickou třídou.

Graf č. 3: Druhy tříd v mateřské škole

Zdroj: vlastní

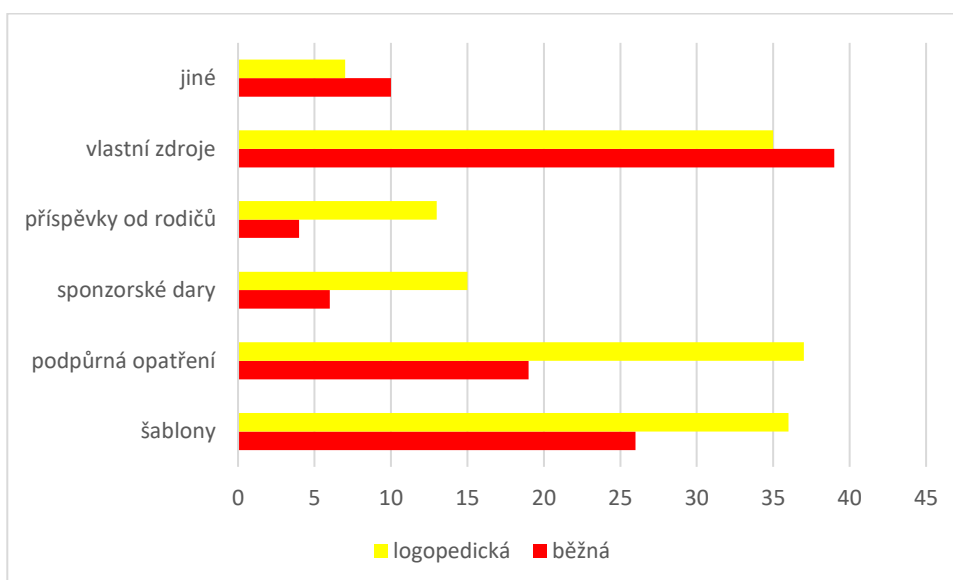
Z výzkumu dále vyplynulo, že nejvíce respondentů odpovídajících v dotazníku, který zkoumá financování logopedických pomůcek, je nejvíce respondentů z běžné mateřské školy a nejméně respondentů z logopedické mateřské školy, viz graf č. 3.

4) Které možnosti využíváte k financování logopedických pomůcek v mš?

V této otázce mohli respondenti zvolit libovolný počet odpovědí, na rozdíl od předešlých položek dotazníku.

Respondenti z běžné mateřské školy uvedli možnost financování z vlastních zdrojů ve 39 případech, ze šablon v 26 případech, z podpůrných opatření v 19 případech, jiná možnost k financování byla uvedena v 10 případech, sponzorské dary v 6 případech a příspěvky od rodičů jen ve 4 případech.

V případě respondentů z mateřské školy s alespoň jednou logopedickou třídou byla zvolena možnost podpůrných opatření 37x, šablon 36x, vlastních zdrojů 35x, sponzorských darů 15x, příspěvků od rodičů 13x a jiná možnost byla zvolena pouze 7x.

Graf č. 4: Možnosti financování logopedických pomůcek

Zdroj: vlastní

Z výzkumného šetření vyplynulo, že respondenti z mateřské školy alespoň s jednou logopedickou třídou využívají více zdrojů pro financování logopedických pomůcek, než respondenti z běžných mateřských škol. Dále z výzkumu vyplynulo, že respondenti z běžných mateřských škol a respondenti z mateřských škol s alespoň jednou logopedickou třídou preferují využívání odlišných zdrojů pro financování logopedických pomůcek, viz graf č. 4.

11.2 Dílčí závěry

Z výzkumného šetření dotazníku, který se zabýval financováním logopedických pomůcek vyplynulo, že respondenti z mateřské školy s alespoň jednou logopedickou třídou dosahují vyššího vzdělání, než respondenti z běžné mateřské školy.

Z výzkumného šetření dále vyplynulo, že podle respondentů je financování logopedických pomůcek v předškolním vzdělávání dostatečné, což **potvrzuje hypotézu**, která byla stanovena pro praktickou část této bakalářské práce.

Tohoto výzkumného šetření se zúčastnilo nejvíce respondentů z běžné mateřské školy a nejméně respondentů z logopedické mateřské školy.

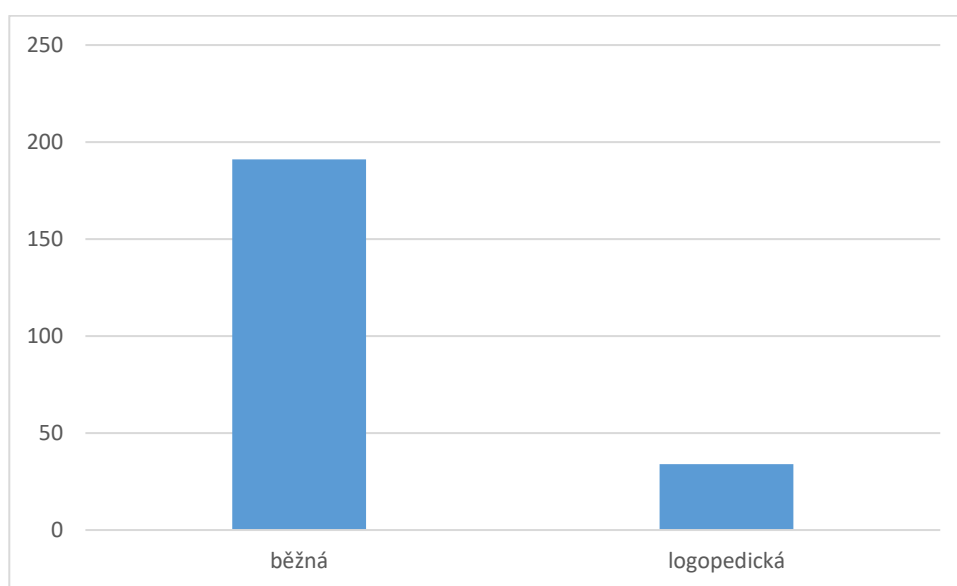
Z výzkumu, týkajícího se financování logopedických pomůcek dále vyplynulo, že respondenti obou skupin upřednostňují jiné možnosti pro financování logopedických pomůcek. Dále je možné říci, že mateřské školy s alespoň jednou logopedickou třídou pro financování logopedických pomůcek využívají více možností financování, než běžné mateřské školy.

11.3 Dotazník: Logopedická prevence v mš

1) Dotaz na místo pracoviště:

Na dotazník týkající se logopedické prevence celkem odpovědělo 225 respondentů. 191 respondentů bylo z běžné třídy mateřské školy a 34 respondentů z logopedické třídy mateřské školy, viz graf č. 5.

Z grafu č. 5 je patrné, že respondenti běžné třídy mateřské školy jsou v převaze proti respondentům z logopedické třídy mateřské školy. Značný rozdíl účasti respondentů z běžných tříd a logopedických tříd mateřských škol na výzkumu je dána z velké části četností běžných a logopedických tříd v České republice.

Graf č. 5: Místo pracoviště

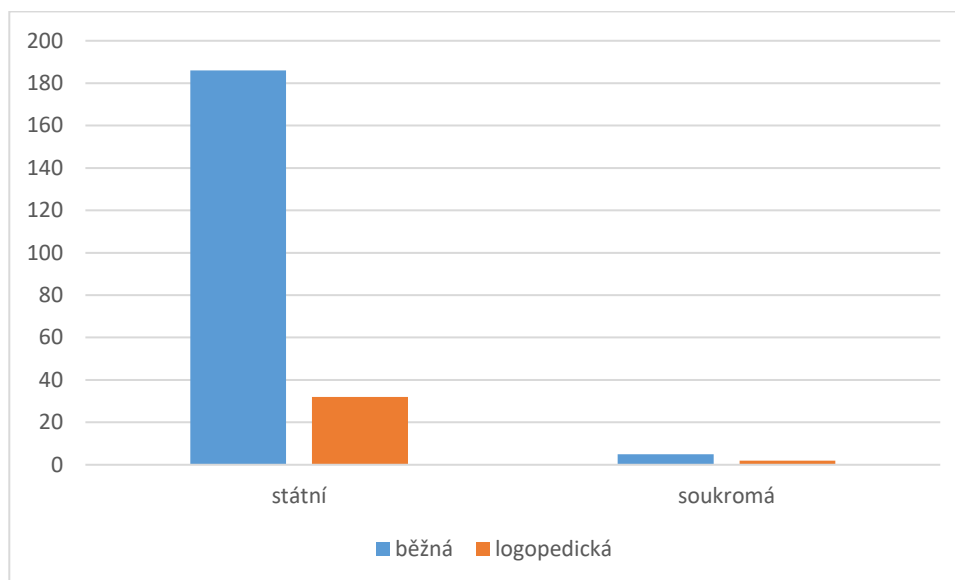
Zdroj: vlastní

Z výzkumného šetření vyplynulo, že se jej ve větší míře zúčastnili respondenti z běžných tříd mateřských škol, což může být ovlivněno nižším počtem logopedických tříd v České republice.

2) Pracoviště podle zřizovatele:

Ze 191 respondentů z běžných tříd mateřských škol pracuje 186 ve státní a 5 v soukromé mateřské škole.

Z 34 respondentů pracujících v logopedické třídě mateřské školy, je zaměstnáno 32 respondentů ve státní a 2 v soukromé mateřské škole.

Graf č. 6: Rozdělení respondentů podle zřizovatele

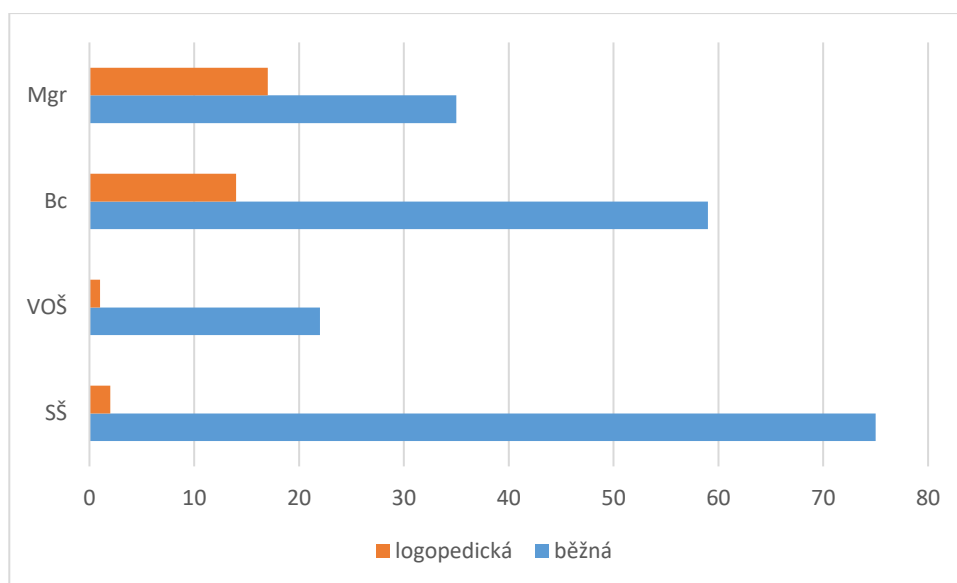
Zdroj: vlastní

Většina respondentů z běžných i logopedických tříd mateřských škol pracuje ve státní mateřské škole, viz graf č. 6.

3) Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

Respondenti z logopedických tříd jako své nejvyšší dosažené vzdělání uvedli v 17 případech magisterské (Mgr), ve 14 případech bakalářské, ve dvou případech středoškolské a jen v 1 případě vyšší odborné (Voš).

Naopak u respondentů z běžných tříd bylo jako nejvyšší dosažené vzdělání nejčastěji uváděno středoškolské vzdělání (Sš) a to v 72 případech, bakalářské (Bc) vzdělání bylo uvedeno v 59 případech, magisterské vzdělání ve 35 případech a vyšší odborné uvedlo 22 respondentů.

Graf č. 7: Nejvyšší dosažené vzdělání

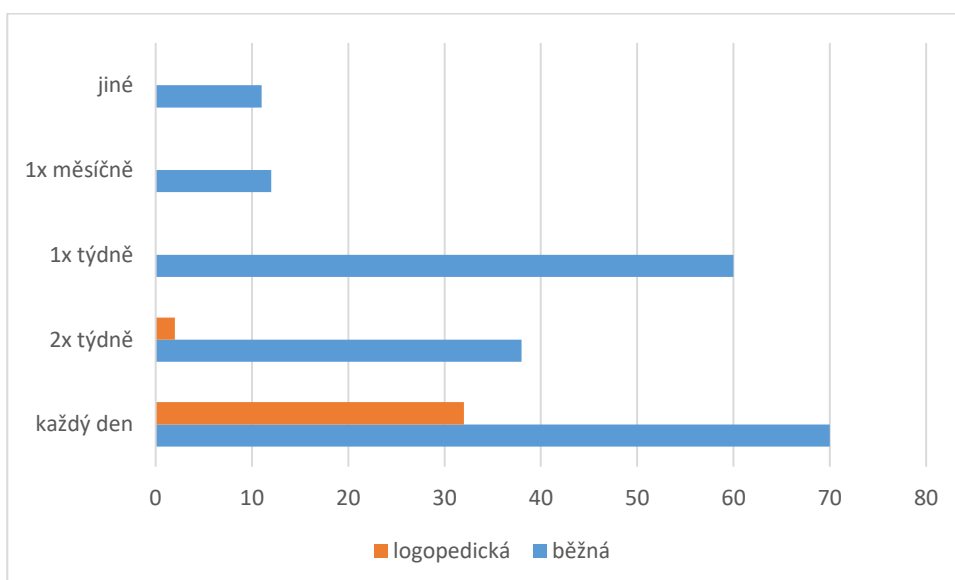
Zdroj: vlastní

Z výzkumu vyplývá, že respondenti z běžných tříd mateřských škol mají nejčastěji středoškolské vzdělání, zatímco respondenti z logopedických tříd mají nejčastěji magisterské vzdělání, viz graf č. 7.

4) Jak často u Vás ve třídě probíhá logopedická prevence?

Respondenti z logopedické třídy uvedli ve 32 případech, že u nich ve třídě probíhá logopedická prevence každý den a ve dvou případech uvedli jako možnost 2x týdně. Jinou možnost žádný respondent z logopedických tříd nezvolil.

V běžné třídě byla také respondenty nejčastěji volena možnost logopedické prevence každý den a to v 70 případech. 38 respondentů zvolilo možnost logopedické prevence 2x týdně, 60 respondentů zvolilo možnost logopedické prevence 3x týdně, 12 respondentů uvedlo možnost 1x měsíčně a 11 zvolilo možnost jiné. Z 11 možností jiné frekvence logopedické prevence respondenti uvedli: 1x nepravidelně, 2x příležitostně, 1x nikdy, 1x jednou ročně, 4x třikrát v týdnu, 1x po 14 dnech a 1x individuálně.

Graf č. 8: Četnost logopedické prevence

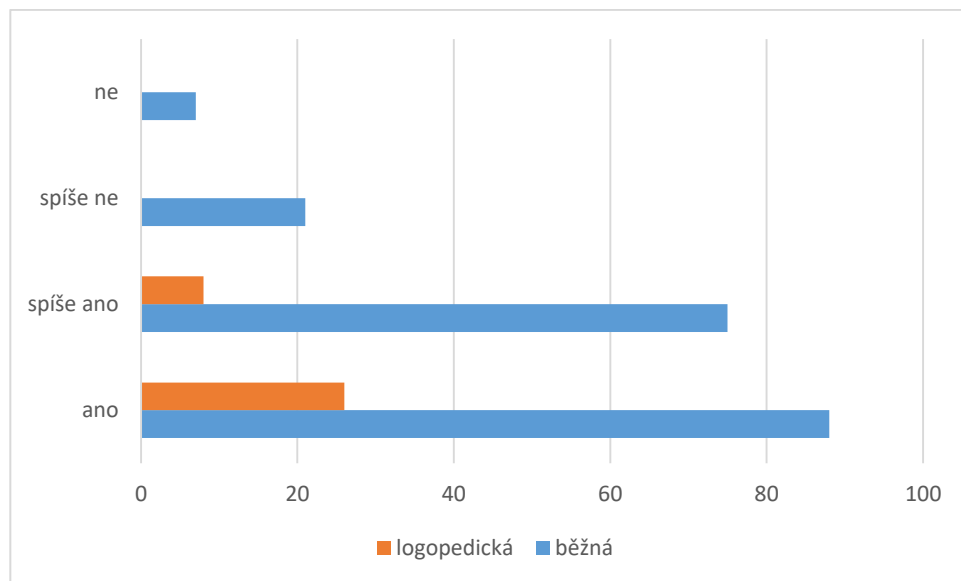
Zdroj: vlastní

Z výzkumu vyplývá, že ve většině mateřských škol probíhá logopedická prevence alespoň jednou v týdnu, viz graf č. 8.

5) Máte pocit, že jste byl/a dostatečně informován/a ohledně logopedické prevence v MŠ?

26 respondentů z logopedické třídy si myslí, že byli dobře informováni ohledně logopedické prevence a 8 respondentů uvedlo možnost „spíše ano“.

Respondenti z běžné třídy na otázku, zda si myslí, že byli dobře informováni ohledně logopedické prevence, uvedli v 88 případech „ano“, v 75 případech „spíše ano“ ve 21 případech „spíše ne“ a jen v 7 případech zvolili odpověď ne.

Graf č. 9: Informovanost respondentů ohledně logopedické prevence

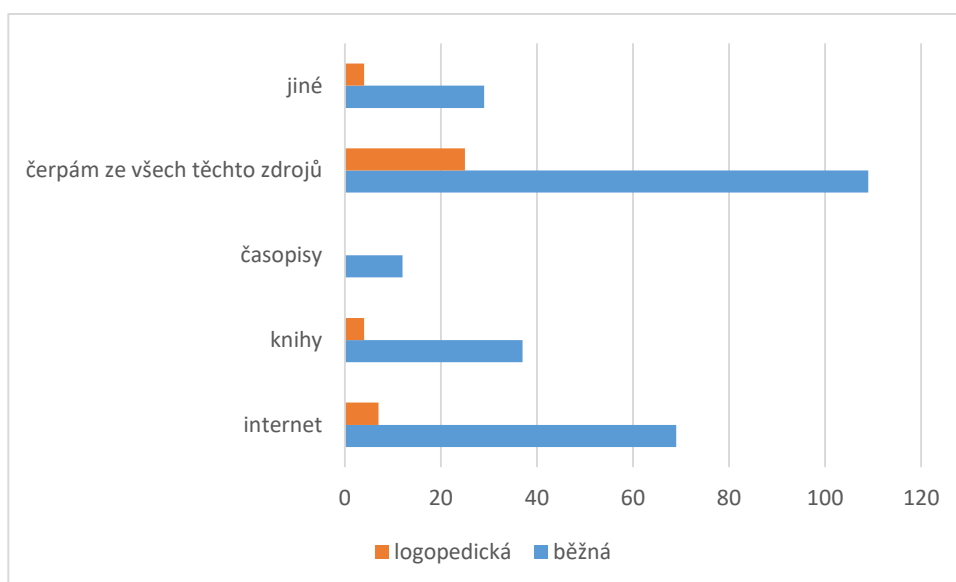
Zdroj: vlastní

Z výzkumu vyplývá, že většina respondentů si myslí, že byla dobře informována ohledně logopedické prevence, viz graf č. 9. Po vyhodnocení výsledků je tedy možné říci, že respondenti z logopedických tříd jsou lépe informováni ohledně logopedické prevence v mateřské škole.

6) Kde si nejčastěji dohledáváte pomůcky, materiály k logopedické prevenci?

Respondenti z běžné mateřské školy dohledávají pomůcky a materiály k logopedické prevenci v 69 případech na internetu, v 37 případech v knihách, ve 12 případech v časopisech, 109 respondentů čerpá ze všech těchto zdrojů a ve 29 případech dohledávají respondenti materiály jinde. V možnosti „jiné“ uvedli: 16x seminář, 2x školení, 3x od kolegyň, 7x vzdělávání, 1x prevenci provádí externista.

Respondenti z logopedické třídy uvedli v 7 případech, že si dohledávají materiály a pomůcky k logopedické prevenci na internetu, ve 4 případech uvedli, že v knihách, v dalších 4 případech uvedli jako možnost „jiné“ a 25 respondentů uvedlo možnost, že čerpají ze všech těchto zdrojů (internet, knihy, časopisy). Respondenti, kteří uvedli možnost „jiné“ uvedli: 1x vyrábím sama, 1x seminář, 1x školení a 1x spolupráce se speciálně pedagogickým centrem.

Graf č. 10: Způsob získání materiálů a pomůcek k logopedické prevenci

Zdroj: vlastní

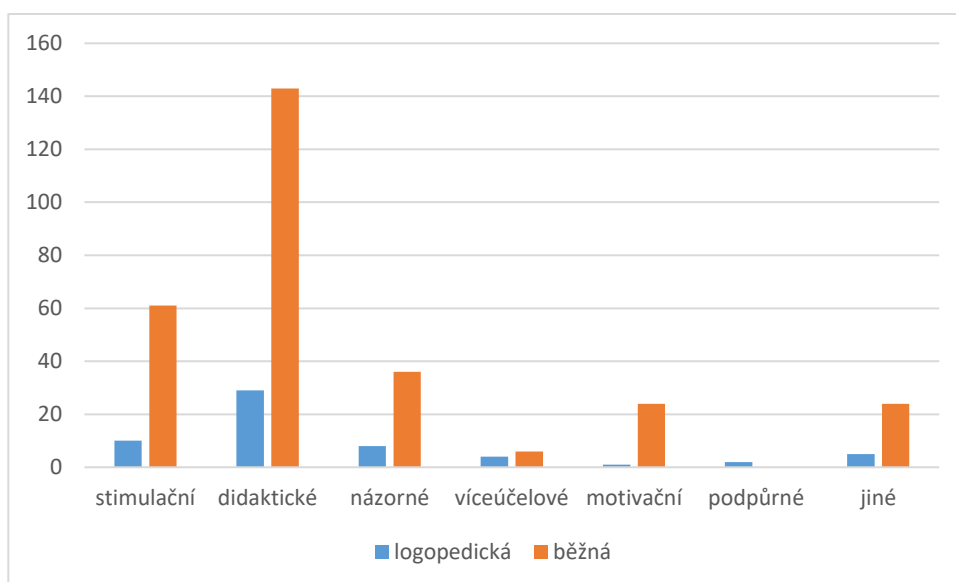
Z výzkumného šetření vyplynulo, že většina respondenti z obou skupin preferuje k dohledávání pomůcek a materiálů více, než jeden zdroj, viz graf č. 10.

7) Která logopedická pomůcka se Vám nejvíce osvědčila?

Pomůcky, z důvodu přehlednosti, byly rozděleny do kategorií podle Sováka (1986) viz kapitola 6 teoretické části této práce.

Respondenti z logopedické třídy uvedli ve 29 případech pomůcky patřící do skupiny stimulačních pomůcek. Dále uvedli v 10 případech stimulační pomůcky, v 8 případech názorné pomůcky, ve 4 případech víceúčelové pomůcky, ve 2 případech podpůrné pomůcky, 1x byla zvolena pomůcka patřící do skupiny motivačních pomůcek a v 5 případech nebylo pomůcky možné do žádné vhodné skupiny zařadit, proto tvoří samostatnou skupinu.

Respondenti z běžné třídy zvolili 143x pomůcky didaktické, 61x stimulační pomůcky, 36x názorné pomůcky, 24x motivační pomůcky, 6x víceúčelové, podpůrné nezvolil nikdo z respondentů a 24x byla zvolena pomůcka, kterou nebylo možné zařadit, proto tvoří samostatnou skupinu „jiné“.

Graf č. 11: Nejosvědčenější logopedická pomůcky

Zdroj: vlastní

Respondenti z obou skupin, jako nejvíce osvědčené logopedické pomůcky, uváděli ty, které je možné zahrnout do skupiny didaktických pomůcek, viz graf č. 11. Z výzkumu vyplynulo, že mezi učiteli z běžných i logopedických tříd, jsou považovány za nejosvědčenější, pomůcky z kategorie didaktických pomůcek. Níže jsou konkrétně rozepsané odpovědi respondentů. Pomůcky jsou pro lepší přehlednost rozděleny do výše zmiňovaných kategorií s četností zvolení, viz tabulka č. 1 a tabulka č. 2.

Odpovědi respondentů z logopedické třídy:

Stimulační pomůcky	3x	pomůcky na dechová cvičení
	2x	Magic Ball sluchové pexeso
	1x	foukací LOTO bzučák pomůcky pro rozvoj fonematického sluchu
Didaktické pomůcky	8x	knihy
	4x	obrázkové čtení
	3x	obrázky
	2x	kartičky Šimonovy pracovní listy
	1x	kartičky OSKOLA logopedické hádanky a písňe pracovní listy Logopedie v praxi logopedické pexeso Klokanův kufr oromotorické karty publikace od Bohdany Pávkové Logopedie na doma Logico
Názorné pomůcky	8x	Logopedické zrcadlo
Víceúčelové pomůcky	2x	Logošík
	1x	dotyková televize tablet
Motivační pomůcky	1x	CD Chytré dítě
Podpůrné pomůcky	1x	Rotavibrátor

Jiné – odpovědi, které nelze zařadit	1x	pomůcky od Heleny Kolbábkové pomůcky od firmy Wendy materiály z OSKOLA EDUCA řeč střídám
--------------------------------------	----	--

Tabulka č. 1: Nejosvědčenější logopedické pomůcky

Zdroj: vlastní

Odpovědi respondentů z běžné třídy:

Stimulační pomůcky	15x	brčko
	10x	foukadla
	6x	Pomůcky na dechová cvičení peříčko
	3x	bzučák
	2x	bublifuk
	1x	větrník skládačky míčky pomůcky na hlasová cvičení foukání do vody sluchové pexeso dřívka
	Didaktické pomůcky	26x
35x		obrázky
15x		kniha
8x		logopedické pexeso logiko Klokanův kufr
6x		logopedické hádanky
5x		kartičky říkanky a písňe

	4x	Logopedická hra
	3x	pracovní listy
	2x	Brousek pro můj jazýček Logopedický sešit Básničky Dějové obrázky
	1x	Logopedarium Škola řeči Šimonovy pracovní listy logopedické pohádky Rozumíš mi? logopedické říkanky Strč prst skrz krk Logopedické listy
Názorné pomůcky	32x	Logopedické zrcadlo
	1x	Logopedický hroch
Víceúčelové pomůcky	3x	interaktivní tabule
	2x	Logošík
	1x	tablet
Motivační pomůcky	6x	maňásek
	4x	logopedické kostky logopedické deskové hry
	3x	hra
	2x	pexeso
	1x	hry- Duha hra – Mluvím správně Žížalice Logopedie hrou Hry v kostce Logohrátky

Jiné – odpovědi, které nelze zařadit	12x	různé
	4x	nevím řeč
	2x	nic
	1x	individuální mluvní vzor

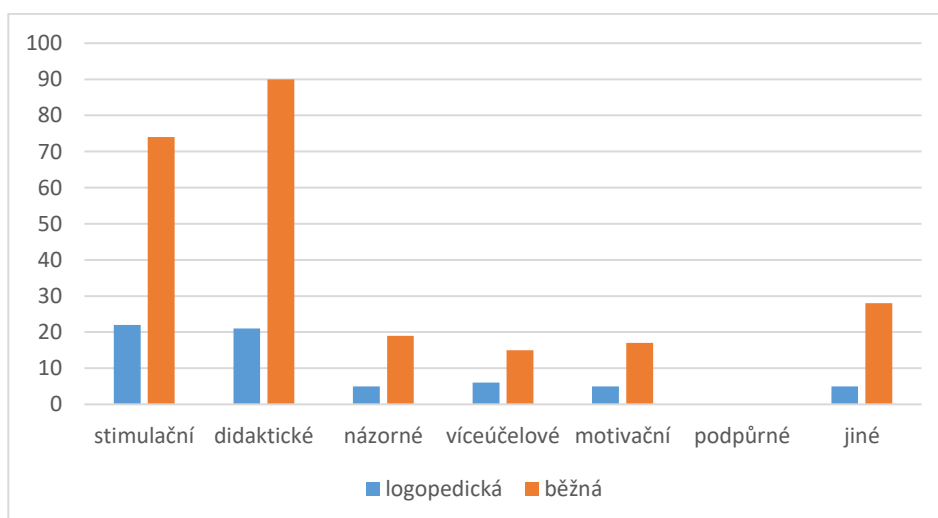
Tabulka č. 2: Nejosvědčenější logopedické pomůcky

Zdroj: vlastní

8) Se kterou logopedickou pomůckou, podle Vás, pracují děti nejraději?

Respondenti z logopedické třídy volili jako u dětí nejoblíbenější pomůcky, pomůcky ze skupiny stimulačních pomůček ve 22 případech. Pomůcky ze skupiny didaktických pomůček v 21 případech, víceúčelové v 6 případech, názorné a motivační v 5 případech. Pomůcky z kategorie podpůrných pomůček nezvolil žádný z respondentů. Kategorie „jiná“, která se týká odpovědí, které není možné vhodně umístit do žádné z kategorií obsahuje 5 odpovědí.

Respondenti z běžné třídy mateřské školy v 90 případech zvolili pomůcky patřící do skupiny didaktických pomůček, v 74 případech pomůcky ze skupiny stimulačních pomůček. Dále 19x pomůcky ze skupiny názorných pomůček, 17x pomůcky ze skupiny motivačních pomůček a pomůcky, které musely být zařazeny do skupiny „jiné“ zvolili respondenti 28x. Podpůrné pomůcky v této otázce nezvolil žádný respondent.

Graf č. 12: Nejoblíbenější logopedické pomůcky u dětí

Zdroj: vlastní

Z odpovědí respondentů z běžné třídy mateřské školy vyplývá, že děti nejraději pracují s pomůckami z kategorie didaktických pomůcek. Respondenti z logopedické třídy nejčastěji volili stimulační a didaktické pomůcky, tyto dvě skupiny se lišily jen o jeden hlas, viz graf č. 12. Lze tedy říci, že děti z běžné i logopedické třídy mateřské školy nejraději pracují s pomůckami, které patří do skupin didaktických a stimulačních pomůcek. Pro lepší přehlednost jsou níže rozepsány do kategorií pomůcky, které uváděli respondenti i s četností volby, viz tabulky č. 3 a 4.

Odpovědi respondentů z logopedické třídy:

Stimulační pomůcky	4x	pomůcky na dechová cvičení
	3x	pírka sluchové pexeso
	2x	větrník brčka foukačky
	1x	bzučák bublifuk Magic Ball Albi tužka foukací hry LOTO skládačky
Didaktické pomůcky	7x	obrázky
	5x	obrázkové čtení
	2x	knihy kartičky Logico
	1x	logopedické pexeso didaktická hra – Vymysli slova didaktická hra – Hádanky Dráčka Fráčka
Názorné pomůcky	3x	Logopedické zrcadlo

	2x	Oromotorické knoflíky
Víceúčelové pomůcky	4x	tablet
	1x	Magic box počítačové programy
Motivační pomůcky	1x	CD Chytré dítě logopedické kostky kostýmy pro dramatizaci společenské hry pomůcky pro rozvoj komunikace
Jiné – odpovědi, které nelze zařadit	3x	všechny
	1x	Individuálně Střídáme

Tabulka č. 3: Nejoblíbenější logopedické pomůcky

Zdroj: vlastní

Odpovědi respondentů z běžné třídy:

Stimulační pomůcky	20x	brčko
	12x	bublifuk
	9x	pomůcky na dechová cvičení
	8x	foukačka
	6x	bzučák
	5x	peříčka
	2x	ozvučené pomůcky Albi tužka mýdlové bubliny míčky frkačka
	1x	zvuky krepový papír Magic ball větrník

		dřívka papír foukací fotbal foukací labyrint
Didaktické pomůcky	32x	obrázky
	11x	logopedické karty
	8x	logopedické pexeso
	7x	písničky
	6x	knihy kartičky
	5x	Klokanův kufr
	2x	logopedické říkanky pracovní listy logopedické hry
	1x	piktogramy Strč prst skrz krk didaktické hry – Povíš mi mamí logopedické hádanky obrázkové čtení
Názorné pomůcky	17x	logopedické zrcadlo
	2x	logopedický hroch
Víceúčelové pomůcky	6x	Interaktivní tabule
	5x	tablet
	2x	počítačové programy multiboard
Motivační pomůcky	5x	maňásek
	3x	logopedické kostky
	1x	kostky technické pomůcky

		mechanické pomůcky Logopedie hrou Žížalice stolní hry Logopedická truhla s úkoly pexeso opička
Jiné – odpovědi, které nelze zařadit	9x	nevím
	4x	vše nic
	3x	to, co je zaujme individuálně
	2x	různé
	1x	nápodoba med řeč

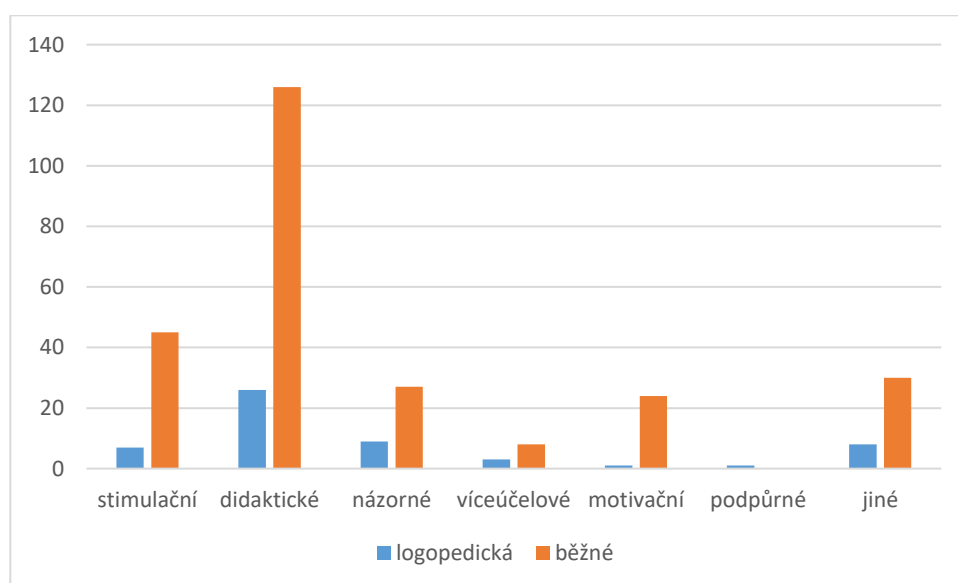
Tabulka č. 4: Nejoblíbenější logopedické pomůcky

Zdroj: vlastní

9) Kterou logopedickou pomůcku používáte nejčastěji?

Respondenti z logopedické třídy jako nejčastěji užívané pomůcky zvolili pomůcky patřící do kategorie: didaktické 26x, názorné 9x, stimulační 8x, víceúčelové 3x, motivační a podpůrné 1x. Pomůcky, které nebylo možné zařadit do žádné z kategorií, byly umístěny do kategorie „jiné“, těchto pomůcek bylo 8.

Respondenti z běžné třídy mateřské školy jako nejčastěji používané pomůcky uváděli pomůcky z kategorie: didaktické 126x, stimulační 45x, názorné 27x, motivační 24x, víceúčelové 8x. Pomůcky, které nebylo možné zařadit, byly zahrnuty do skupiny „jiné“ tato skupina obsahuje 30 odpovědí.

Graf č. 13: Nejčastěji využívané logopedické pomůcky

Zdroj: vlastní

Z výzkumu vyplynulo, že mezi nejčastěji používané patří pomůcky ze skupiny didaktických pomůcek v případě běžných i logopedických tříd mateřských škol, viz graf č. 13. Jednotlivé odpovědi respondentů jsou, z důvodu přehlednosti, zaneseny do tabulek viz tabulka č. 5 a tabulka č. 6 na následující straně.

Odovědi respondentů z logopedické třídy:

Stimulační pomůcky	2x	brčko
	1x	bublifuk foukačky bzučák sluchové pexeso peříčka
Didaktické pomůcky	11x	obrázky
	4x	obrázkové čtení
	3x	knihy
	2x	logopedické pexeso
	1x	kartičky pracovní listy oromotorické karty Klokanův kufř Logopedie v praxi – logopedické listy Logico
Názorné pomůcky	9x	logopedické zrcadlo
Víceúčelové pomůcky	2x	Logošík
	1x	tablet
Motivační pomůcky	1x	maňásek
Podpůrné pomůcky	1x	rotavibrátor
Jiné – odpovědi, které nelze zařadit	4x	střídám
	2x	vše

	1x	vlastní řeč
--	----	----------------

Tabulka č. 5: Nejčastěji využívané logopedické pomůcky

Zdroj: vlastní

Odpovědi respondentů z běžné třídy:

Stimulační pomůcky	14x	brčko
	5x	papír peřička
	3x	dřívko pomůcky na dechová cvičení
	2x	Bublifuk Bzučák Foukadla větrník
	1x	stavebnice foukací fixy klavír hudba flétna stolní hra Bim Bam skládačky
Didaktické pomůcky	45x	obrázky
	16x	knihy logopedické kartičky
	9x	pracovní listy logopedické pexeso
	5x	Klokanův kufr
	3x	logopedické říkanky logopedické hádanky Logico piccolo

		básničky
	2x	Logopedárium obrázkové karty hry od moudré sovy říkadla
	1x	Strč prst skrz krk obrázkové leporelo Hravá logopedie Povím ti mamí Hra: Rozhýbej svůj jazýček obrázky motoriky mluvidel
Názorné pomůcky	25x	logopedické zrcadlo
	2x	logopedický hroch
Víceúčelové pomůcky	4x	tablet
	2x	interaktivní tabule
	1x	Logošik počítačové programy
Motivační pomůcky	5x	deskové hry
	4x	maňásek hry logopedické kostky
	1x	omalovánky hračky Logopedie hrou logopedický panáček pexeso opička obrázkové kostky
	11x	střídáme

Jiné – odpovědi, které nelze zařadit	6x	nevím
	3x	nápodoba různé
	2x	nic
	1x	ústa med vše řeč obličej

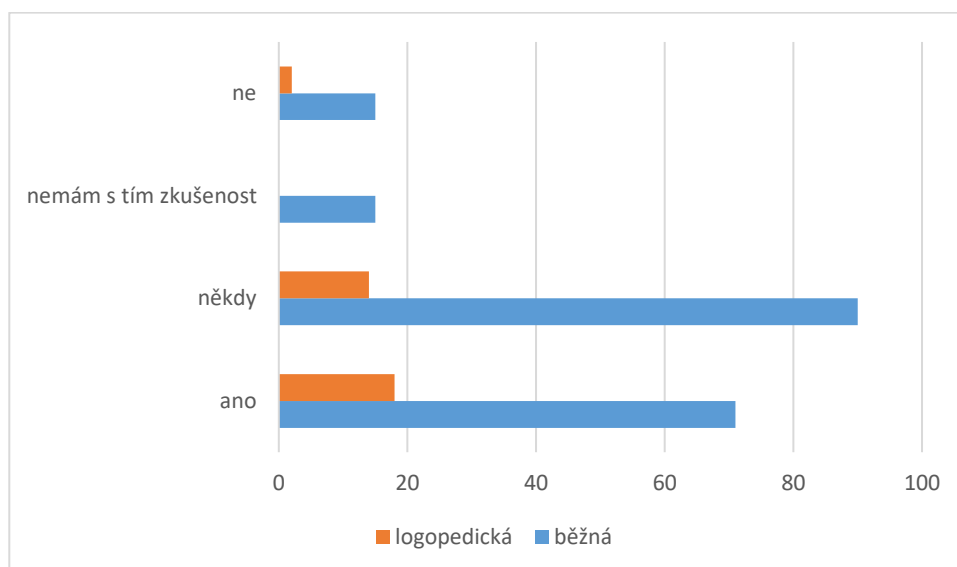
Tabulka č. 6: Nejčastěji využívané logopedické pomůcky

Zdroj: vlastní

10) Vyrábíte si logopedické pomůcky pro děti sám/a?

Respondenti z běžné třídy uvedli, že 71 respondentů si vyrábí logopedické pomůcky sami, 90 respondentů si někdy vyrábí logopedické pomůcky sami, 15 respondentů s výrobou logopedických pomůcek nemá zkušenost a jen 15 respondentů nevyrábí žádné logopedické pomůcky.

Respondenti z logopedické třídy si v 18 případech vyrábějí logopedické pomůcky sami, 14 respondentů někdy vyrábí logopedické pomůcky sami a pouze 2 respondenti nevytváří žádné logopedické pomůcky.

Graf č. 14: Výroba vlastních logopedických pomůcek

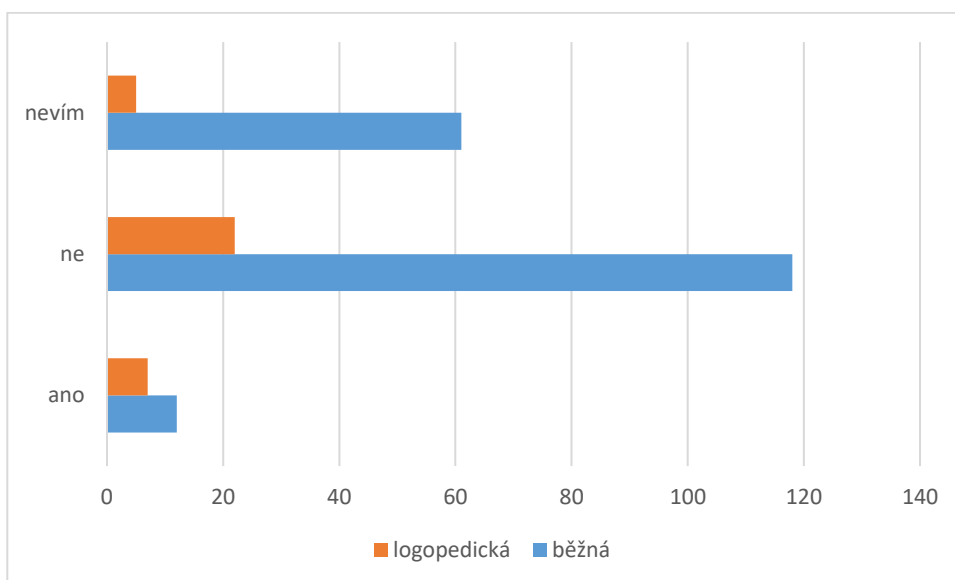
Zdroj: vlastní

Z výzkumu je patrné, že respondenti z obou skupin si ve většině případů vyrábí logopedické pomůcky pro děti sami, viz graf č. 14 výše.

11) Chybí Vám na trhu nějaká logopedická pomůcka? Pokud ano, jaká?

Respondenti z logopedické třídy v 22 případech uvedli, že jim na trhu žádná další logopedická pomůcka nechybí, 7 respondentů uvedlo, že jim na trhu chybí logopedická pomůcka a 5 respondentů uvedlo, že neví.

Respondenti z běžné třídy uvedli ve 118 případech, že jim žádná logopedická pomůcka na trhu nechybí, v 61 případech nevědí a jen v 7 případech zvolili možnost, ano, tedy, že jim na trhu schází nějaká logopedická pomůcka.

Graf č. 15: Chybí na trhu nějaká logopedická pomůcka

Zdroj: vlastní

Z výzkumného šetření vyplynulo, že dle názorů učitelů je na trhu s logopedickými pomůckami dostatečný výběr, viz tabulka č. 15. Konkrétní logopedické pomůcky, které respondenti postrádají na trhu s logopedickými pomůckami, jsou zaznamenány tabulce č. 7 na následující straně.

Respondenti z běžné třídy Mš		Respondenti z logopedické třídy Mš	
1x	Větší zrcadlo	1x	Materiál k vývojové dysfázii
1x	Světelně-zvuková pomůcka na krátkou a dlouhou slabiku	1x	Obrázková razítka
1x	Logokostky	1x	Levnější Klokanův kufr
2x	Pc programy pro logopedii	1x	Více obrázkového materiálu
2	Úplná nabídka slov pro jednotlivé hlásky	1x	Deskové oromotorické hry
1x	Odborný časopis	1x	Hry/pracovní listy k zábavnému vyvozování hlásek
2x	Levnější pomůcky	1x	Knihy s obrázkovým příběhem a jednoduchým textem
2x	Metodiky	1x	Pomůcky s vyměnitelnými náústky
		1x	Logopedické pomůcky pro starší děti

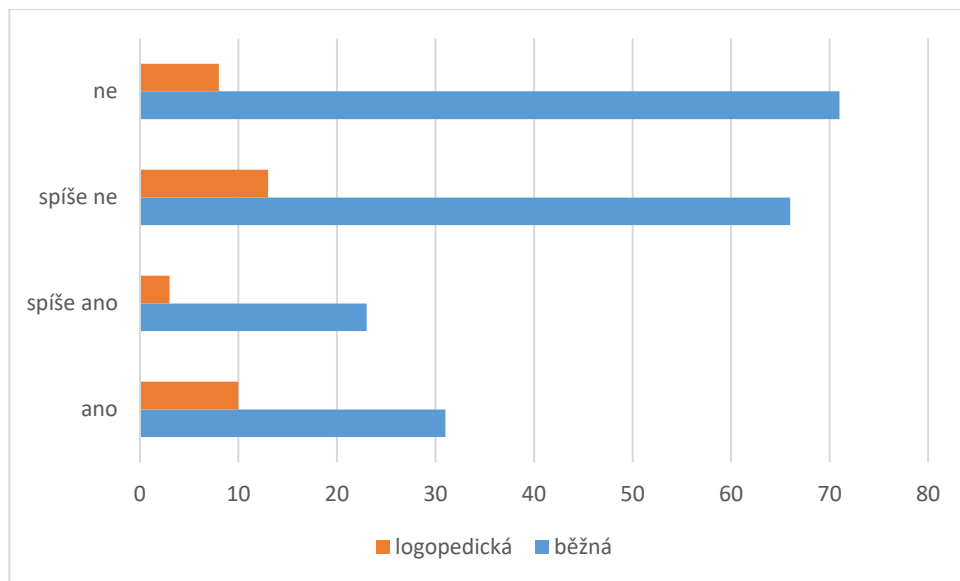
Tabulka č. 7: Chybějící logopedické pomůcky na trhu

Zdroj: vlastní

12) Využíváte k logopedické prevenci počítačové programy, nebo CD?

Na otázku ohledně využívání počítačových programů a CD k logopedické prevenci v mateřské škole, viz graf č. 16 odpověděli respondenti z běžné třídy mateřské školy ve 31 případech „ano“, ve 23 případech „spíše ano“, v 66 případech „spíše ne“ a v 71 případech zvolili odpověď „ne“.

Respondenti z logopedické třídy na tuto otázku zvolili odpověď „ano“ v 10 případech, ve 3 případech zvolili odpověď „spíše ano“, ve 23 případech „spíše ne“ a v 8 případech odpověď „ne“.

Graf č. 16: Využití počítačových programů, nebo CD k logopedické prevenci

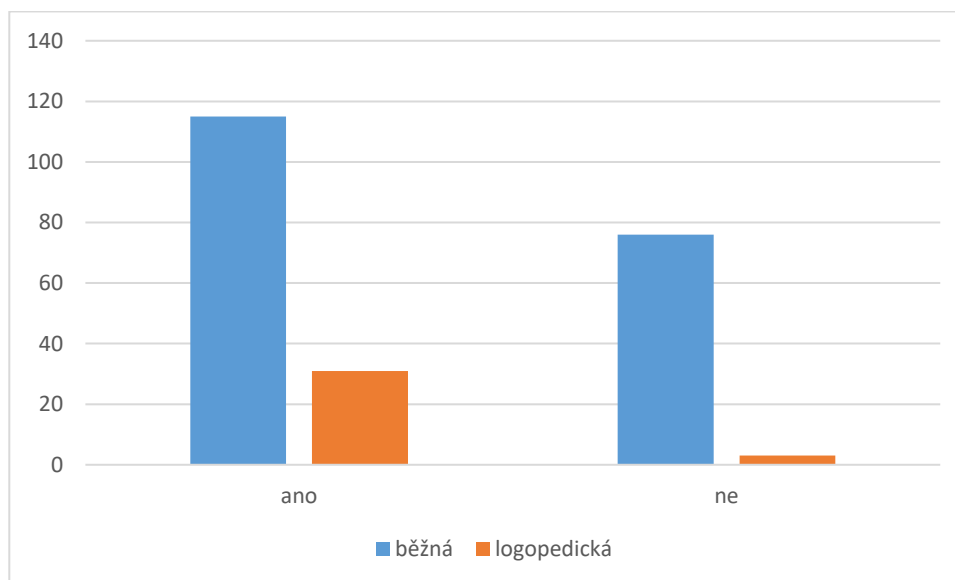
Zdroj: vlastní

Z odpovědí respondentů vyplývá, že počítačové programy, ani CD se k logopedické prevenci v předškolním vzdělávání příliš nevyužívají.

13) Máte zkušenost s výrobou logopedické pomůcky? Pokud ano, o jakou pomůcku se jednalo?

V běžné třídě má zkušenost s výrobou 115 respondentů a 76 nemá zkušenost.

V logopedické třídě s výrobou logopedické pomůcky má zkušenost 31 respondentů a jen 3 nemají žádnou zkušenost.

Graf č. 17: Zkušenosti respondentů s výrobou vlastních logopedických pomůcek

Zdroj: vlastní

Z výzkumného šetření vyplývá, že více respondentů z obou skupin má s výrobou jakékoliv logopedické pomůcky již nějakou zkušenost, viz graf č. 17. Konkrétní případy pomůcek, se kterými mají respondenti osobní zkušenost, jsou pro přehlednost uvedeny v tabulce č. 8.

Uváděné pomůcky respondentů z logopedické třídy	
12x	Pomůcky na dechové cvičení
6x	Obrázky
3x	Deskové hry Logopedické pexeso Pomůcky pro fonační cvičení

	Didaktický materiál
2x	Cvičení na motoriku mluvidel Obrázkové karty Sluchové pexeso
1x	Loutky z papíru Pomůcky ze seminářů Heleny Kolbabové Říkanky Pomůcky na rozvoj matematických představ 3D domeček pro popis (prostorová orientace) Pracovní lity Sondičky Piktogramy Foukačky Hmatové pexeso Pomůcky pro rozvoj sluchové paměti Grafomotorické hry Pohádky Skládačky
Uváděné pomůcky respondentů z běžné třídy	
31x	Pomůcky na dechová cvičení Obrázky
9x	Logopedické karty
8x	Pracovní listy
5x	Pomůcky na rozvoj oromotoriky Pexeso
4x	Kartičky

3x	<p>Pomůcky pro rozvoj dějové posloupnosti</p> <p>Deskové hry</p>
2x	<p>Logopedické obrázky</p> <p>Piktogramy</p> <p>Pomůcky na rozvoj komunikačních dovedností</p> <p>Logopedické pexeso</p> <p>Větrník</p> <p>Pomůcky na rozvoj fonemického sluchu</p> <p>Obrázky mluvidel</p> <p>Obrázková abeceda</p>
1x	<p>Obrázkové puzzle</p> <p>Skládačky</p> <p>Řídky</p> <p>Kostka úsměvů</p> <p>Plakáty s tvarem rtů</p> <p>Zvukové pexeso</p> <p>Hmatové pexeso</p> <p>Truhla s úkoly</p> <p>Bzučák</p> <p>Kolotoč s písmeny</p> <p>Foukací zvířátka</p> <p>Foukačky</p> <p>Obrázky na špejli</p> <p>Logopedické CD</p> <p>Obrázky na dy, ty, ny /di, ti, ni</p> <p>Pohyblivé obrázky na špachtli (obličej)</p> <p>Sonda pro podporu výslovnosti – č</p> <p>Kniha alternativní komunikace</p> <p>Velká písmena</p> <p>Létající brouček</p> <p>Formule z proužku papíru</p>

Společenské hry Logopedické domino Pomůcky pro rytimizaci Kostky na vyprávění příběhu Dřívko s obrázkem pusy Pomůcky na rozvoj artikulačního cvičení Zvukové karty Slova, která se podle hlásky přiřazují ke stejné hlásce na obrázku
--

Tabulka č. 8: vlastnoručně vyrobené pomůcky k logopedické prevenci

Zdroj: vlastní

11.4 Dílčí závěry

Z výzkumného šetření dotazníku zabývajícího se logopedickou prevencí v mateřské škole jednoznačně vyplynulo, že respondentů z běžné mateřské školy se zapojilo do dotazníkového šetření více, než respondentů z běžné mateřské školy s alespoň jednou logopedickou třídou. Dále z dotazníkového šetření jednoznačně vyplynulo, že respondenti ze státní mateřské školy jsou v převaze oproti respondentům ze soukromé mateřské školy.

Z výzkumné otázky č. 3 je patrné, že respondenti z běžné mateřské školy mají v průměru absolvovaný nižší stupeň vzdělání, než respondenti z mateřské školy s alespoň jednou logopedickou třídou.

Z výzkumného šetření, jednoznačně vyplývá, že v mateřské škole s alespoň jednou logopedickou třídou probíhá logopedická prevence častěji, než v běžné mateřské škole.

Z dalších otázek vyplynulo, že respondenti z mateřské školy s alespoň jednou logopedickou třídou si připadají lépe informovaní ohledně logopedické prevence v mateřské škole. Dále je možné říci, že respondenti z mateřské školy s alespoň jednou logopedickou třídou dohledávají materiály a pomůcky z více zdrojů, než respondenti z běžné mateřské školy.

Respondenti z obou skupin považují za nejosvědčenější pomůcky ty, které patří do skupiny didaktických pomůcek. Za nejoblíbenější pomůcky z pohledu dětí považují opět respondenti z obou skupin pomůcky didaktické a stimulační. Za nejčastěji používané pomůcky byly zvoleny, v případě respondentů z obou skupin, pomůcky didaktické.

Z výzkumného šetření dále vyplynulo, že více respondentů v obou skupinách si pomůcky vyrábí sami. Většině respondentů z obou skupin připadá současná nabídka logopedických pomůcek na českém trhu dostačující. Ohledně zapojování možnosti využití CD a počítačových programů k logopedické prevenci v mateřské škole se respondenti z obou skupin staví spíše negativně. Většina respondentů z obou skupin má zkušenosti s výrobou vlastních logopedických pomůcek.

Na základě vyhodnocení dotazníkového šetření je možné **potvrdit hypotézu**, že, logopedické třídy mateřských škol poskytují kvalitnější logopedickou prevenci, než běžné třídy mateřských škol. Především na základě vyhodnocení otázek č. 3, 4 a 5.

12 Diskuse

Z výzkumného šetření zaměřeného na financování logopedických pomůcek vyplynulo, že respondenti z mateřské školy s alespoň jednou logopedickou třídou dosahují v průměru vyššího vzdělání. Dle respondentů z obou skupin je financování logopedických pomůcek dostatečné. Výzkumného šetření se zúčastnilo více respondentů z mateřské školy s alespoň jednou logopedickou třídou, což může být zapříčiněno převahou běžných mateřských škol, ve kterých jsou pouze běžné třídy. Z výzkumu v neposlední řadě vyplynulo, že mateřské školy s alespoň jednou logopedickou třídou využívají více zdrojů pro financování logopedických pomůcek, než respondenti z mateřské školy s běžnými třídami.

Výzkumného šetření, které bylo zaměřeno na logopedickou prevenci v mateřské škole se zúčastnilo více respondentů z běžné třídy mateřské školy, než respondentů z logopedické třídy mateřské školy. Z celkového počtu 225 respondentů bylo pouze 7 respondentů ze soukromé mateřské školy. Z výzkumu dále vyplynulo, že respondenti z logopedických tříd mají průměrně vyšší vzdělání, než respondenti z běžných tříd mateřských škol. Nejvíce respondentů ve výzkumném šetření uvedlo, že provádějí logopedickou prevenci každý den. Z výzkumu dále vyplynulo, že respondenti z obou skupin preferují dohledávání logopedických pomůcek z více, než z jednoho zdroje. Jako nejosvědčenější, nejčastěji používané a nejoblíbenější u dětí byly uváděny didaktické pomůcky. Dále bylo zjištěno, že většina respondentů si vyrábí logopedické pomůcky pro děti sama a na trhu jim žádné další nechybí. V neposlední řadě bylo zjištěno, že počítačové programy a CD nebývají moc často využívány pro logopedickou prevenci v předškolním vzdělávání.

Primární logopedická prevence je v dnešní době velice diskutovaným tématem. Pro to, aby byla logopedická prevence úspěšná a v co největší míře se zamezilo vzniku logopedických vad, je velice důležité, aby logopedická prevence probíhala pravidelně. Primární logopedická prevence by měla probíhat každý den. Kutálková (2009) ve své knize, která se věnuje logopedické prevenci, upozorňuje, že mezi metody primární logopedické prevence patří různé obrázky, básničky, písničky, pohádky, příběhy, knihy, mluvní vzor a další. Stejně metody byly uvedeny i v dotazníku č. 2, kde respondenti uváděli nejčastěji využívané logopedické pomůcky, nejoblíbenější a nejosvědčenější logopedické pomůcky.

V bakalářské práci „Logopedická prevence v pardubickém kraji“ z roku 2015 došla autorka, Zdenka Kroulíková, ke stejnému závěru ohledně četnosti logopedické prevence,

tedy, že nejvíce respondentů odpovědělo, že u nich probíhá logopedická prevence každý den. Zuzana Mühlová ve své bakalářské práci „Logopedická péče o děti předškolního věku“, z roku 2016 došla ke stejnému závěru, tedy že nejčastěji probíhá logopedická prevence v mateřské škole každý den.

Z výzkumu zabývajícího se logopedickou prevencí bylo překvapujícím zjištěním, že se respondenti z obou skupin v několika otázkách shodovali. Dále bylo překvapivé zjištění ohledně oblíbenosti didaktických logopedických pomůcek, jak u respondentů, tak i u dětí v předškolním věku.

Závěr

Teoretická část bakalářské práce poskytuje teoretický základ pro praktickou část a byla vytvořena na základě analýzy odborné literatury. V první kapitole je definován předškolní věk, kde jsou uvedeny jeho charakteristiky. Druhá kapitola je zaměřena na logopedické vady. Jsou zde popsány nejčastější příčiny vzniku NKS, projevy a terapie. Ve třetí kapitole je stručně charakterizována běžná třída mateřské školy a logopedická třída, zřízená podle §16/9 Školského zákona. Ve čtvrté kapitole je čtenáři přiblížen rozdíl mezi logopedickou péčí v resortu školství a logopedickou péčí v resortu zdravotnictví. Pátá kapitola pojednává především o logopedické prevenci v mateřské škole. Poslední kapitola charakterizuje logopedické pomůcky, jejich rozdělení a možnosti jejich financování.

Praktická část pojednává především o výzkumném šetření. Jsou zde vypsány cíle a hypotézy bakalářské práce. V kapitole o metodologii výzkumu je popsána metoda, která byla zvolena pro tento výzkum. Dále jsou zde interpretovány výsledky výzkumného šetření. V této kapitole byly potvrzeny obě předem stanovené hypotézy a naplněny cíle této práce. Hypotéza č. 1: Financování logopedických pomůcek v mateřských školách je dostačující. Tato hypotéza byla potvrzena z dotazníkového šetření, které je podrobně popsáno v kapitole deset. Hypotéza č. 2: Logopedické třídy mateřských škol poskytují kvalitnější logopedickou prevenci, než běžné třídy mateřských škol. Tato hypotéza byla také potvrzena z dotazníkového šetření, které je podrobně popsáno v kapitole deset.

Doufáme, že tento výzkum pomůže nejen ke zlepšení logopedické prevence v předškolním vzdělávání, ale také zvýší povědomí o logopedických pomůckách, které je možné využívat při logopedické prevenci v mateřských školách. V neposlední řadě doufáme, že tento výzkum bude nápomocen při dalších výzkumech zabývajících se touto problematikou.

Seznam použitých zdrojů:

Literární zdroje:

1. Bacus-Lindroth, A. (2009). Vaše dítě ve věku od 3 do 6 let (Vyd. 2). Praha: Portál.
2. Bednářová, J., & Šmardová, V. (2007). Diagnostika dítěte předškolního věku: co by dítě mělo umět ve věku od 3 do 6 let / Jiřina Bednářová, Vlasta Šmardová ; [ilustrace Richard Šmarda].
3. Bezděková, J. (2008). Učíme naše dítě mluvit: řečová výchova dítěte od narození do sedmi let. Velké Bílovice: TeMi CZ.
4. Chráska, M. (2007). Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu. Praha: Grada.
5. Kejklíčková, I. (2016). Vady řeči u dětí: návody pro praxi. Praha: Grada Publishing.
6. Klenková, J. (2006). Logopedie: narušení komunikační schopnosti, logopedická prevence, logopedická intervence v ČR, příklady z praxe. Praha: Grada.
7. Klenková, J., Bočková, B., & Bytešníková, I. (2012). Kapitoly pro studenty logopedie: text k distančnímu vzdělávání. Brno: Paido.
8. Krejčíková, J., & Kaprová, Z. (2000). Náměty pro logopedickou prevenci: -hrátky se slovíčky pro kluky a pro holčičky-. Praha: Fortuna.
9. Kutálková, D. (c2009). Průvodce vývojem dětské řeči: logopedická prevence (5., přeprac. vyd). Praha: Galén.
10. Kutálková, D. (2010). Vývoj dětské řeči krok za krokem (2., aktualiz. a dopl. vyd). Praha: Grada.
11. Kutálková, D. (2011). Budu správně mluvit: chodíme na logopedii. Praha: Grada.

12. Langmeier, J., & Krejčířová, D. (2006). *Vývojová psychologie* (2., aktualiz. vyd). Praha: Grada.
13. Lechta, V. (2003). *Diagnostika narušené komunikační schopnosti*. Praha: Portál.
14. Lipnická, M. (2013). *Logopedická prevence v mateřské škole*. Praha: Portál.
15. Lišková, M. (2006). *Hudební činnosti* (Dotisk 2. vyd.). Praha: Raabe.
16. Nádvorníková, H. (c2011). *Kognitivní činnosti v předškolním vzdělávání*. Praha: Josef Raabe.
17. Opravilová, E., & Gebhartová, V. (2011). *Rok v mateřské škole: učebnice pro pedagogické obory středních, vyšších a vysokých škol* (Vyd. 2). Praha: Portál
18. Peutelschmiedová, A. (2001). *Logopedické minimum*. Olomouc: Univerzita Palackého.
19. Sovák, M. (1986). *Logopedie předškolního věku*. V Praze: Státní pedagogické nakladatelství.
20. Svobodová, E., & Švejďová, H. (2011). *Metody dramatické výchovy v mateřské škole*. Praha: Portál.
21. Syslová, Z. (2013). *Profesní kompetence učitele mateřské školy*. Praha: Grada.
22. Škodová, E., & Jedlička, I. (2007). *Klinická logopedie* (2., aktualiz. vyd). Praha: Portál.
23. Vágnerová, M. (2005). *Vývojová psychologie I.: dětství a dospívání*. Praha: Karolinum.

Internetové zdroje:

Kroulíková, Z. (2015). Logopedická prevence v Pardubickém kraji. Dostupné z: <https://theses.cz/id/x3rdkk/STAG83527.pdf>

Laurenčíková K. (2009). Metodické doporučení č.j. 14 712/2009-61 k zabezpečení logopedické péče ve školství. Dostupné z: http://www.spcjicin.cz/files/MT_Metodicke_doporuceni_logopedie.pdf

Mühlová, Z. (2016) Logopedická péče o děti předškolního věku. Dostupné z: <https://dspace.tul.cz/bitstream/handle/15240/19355/BP.zuzana.muhlova.pdf?sequence=1>

Podpůrná opatření. Národní ústav pro vzdělávání – Témata. Dostupné z: <http://www.nuv.cz/t/podpurna-opatreni>

Vrbová, R. (n. d.). Školní logoped. Katalog podpůrných opatření – Obecná část. Dostupné z: <http://katalogpo.upol.cz/obecna-cast/personalni-podminky/12-2-12-skolni-logoped/>

Vyhláška č.27/2016 o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných

Youtube. Operační program, výzkum, vývoj a vzdělávání, (2016,15.června) VIDEO TUTORIAL - VÝZVA "PODPORA ŠKOL FORMOU PROJEKTŮ ZJEDNODUŠENÉHO VYKAZOVÁNÍ" [vid.2019-04-15]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=7WCtfDmdBes&list=PLvzdjla2ilOCYuwBxQfxKvfrsihYq8GaP>

Zákon č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (Školský zákon)

Seznam příloh:

Dotazník č.1 - Financování logopedických pomůcek v předškolním vzdělávání

Dotazník č.2 - Logopedická prevence v mš

Seznam tabulek a grafů

Dotazník č.1: Financování logopedických pomůcek v předškolním vzdělávání

1) Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?*

Vyberte jednu nebo více odpovědí

- a) střední
- b) vyšší odborné
- c) bakalářské
- d) magisterské
- e) jiné..

2. Je podle Vás financování logopedických pomůcek v Mš dostatečné?*

Vyberte jednu nebo více odpovědí

- a) ano
- b) ne

3. Ve Vaší Mš máte třídy*

Vyberte jednu nebo více odpovědí

- a) běžného typu
- b) logopedické třídy
- c) logopedické i běžného typu

4. Které možnosti využíváte k financování logopedických pomůcek v Mš?*

Vyberte jednu nebo více odpovědí

- a) šablony
- b) podpůrná opatření
- c) sponzorské dary
- d) příspěvky od rodičů
- e) vlastní zdroje
- f) jiné..

Dotazník č. 2: Logopedická prevence v mš

1. Pracuji v:*

Vyberte jednu nebo více odpovědí

- a) logopedické třídě MŠ
- b) běžné třídě MŠ

2. pracuji ve:*

Vyberte jednu nebo více odpovědí

- a) státní MŠ
- b) soukromé MŠ

3. Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?*

Vyberte jednu odpověď

- a) bakalářské
- b) magisterské
- c) vyšší odborné
- d) jiné..

4. Jak často u Vás ve třídě probíhá logopedická prevence?*

Vyberte jednu nebo více odpovědí

- a) každý den
- b) 2x týdně
- c) 1x týdně
- d) 1x měsíčně
- e) Jiná...

5. Máte pocit, že jste byl/a dostatečně informován/a ohledně logopedické prevence v MŠ?*

Vyberte jednu nebo více odpovědí

- a) ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) ne

6. Kde si nejčastěji dohledáváte pomůcky, materiály k logopedické prevenci?*

Vyberte jednu nebo více odpovědí

- a) internet
- b) knihy
- c) časopisy
- d) čerpám ze všech těchto zdrojů
- e) Jiná...

7. Která logopedická pomůcka se Vám nejvíce osvědčila?*

Napište jedno nebo více slov...

.....

8. Se kterou logopedickou pomůckou, podle Vás, pracují děti nejraději?*

Napište jedno nebo více slov...

.....

9. Kterou logopedickou pomůcku používáte nejčastěji?*

Napište jedno nebo více slov...

.....

10. Vyrábíte si logopedické pomůcky pro děti sám/sama?*

Vyberte jednu nebo více odpovědí

- a) ano
- b) někdy
- c) nemám s tím zkušenost
- d) ne

11. Chybí Vám na trhu nějaká logopedická pomůcka? Pokud ano, jaká?*

Napište jedno nebo více slov...

.....

12. Využíváte k logopedické prevenci počítačové programy nebo CD?*

Vyberte jednu nebo více odpovědí

- a) ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) ne

13. Máte zkušenost s výrobou logopedické pomůcky? Pokud ano, o jakou pomůcku se jednalo?*

Napište jedno nebo více slov...

.....

Seznam tabulek a grafů

Seznam tabulek

Tabulka č. 1: Nejosvědčenější logopedické pomůcky	53
Tabulka č. 2: Nejosvědčenější logopedické pomůcky	55
Tabulka č. 3: Nejoblíbenější logopedické pomůcky	57
Tabulka č. 4: Nejoblíbenější logopedické pomůcky	59
Tabulka č. 5: Nejčastěji využívané logopedické pomůcky	62
Tabulka č. 6: Nejčastěji využívané logopedické pomůcky	64
Tabulka č. 7: Chybějící logopedické pomůcky na trhu	66
Tabulka č. 8: vlastnoručně vyrobené pomůcky k logopedické prevenci	71

Seznam grafů

Graf č. 1: Nejvyšší dosažené vzdělání respondentů.....	40
Graf č. 2: Dostatečnost financování logopedických pomůcek.....	41
Graf č. 3: Druhy tříd v mateřské škole.....	42
Graf č. 4: Možnosti financování logopedických pomůcek	43
Graf č. 5: Místo pracoviště.....	45
Graf č. 6: Rozdělní respondentů podle zřizovatele	46
Graf č. 7: Nejvyšší dosažené vzdělání	47
Graf č. 8: Četnost logopedické prevence	48
Graf č. 9: Informovanost respondentů ohledně logopedické prevence.....	49
Graf č. 10: Způsob získávání materiálů a pomůcek k logopedické prevenci	50
Graf č. 11: Nejosvědčenější logopedická pomůcky	51
Graf č. 12: Nejoblíbenější logopedické pomůcky u dětí.....	55
Graf č. 13: Nejčastěji využívané logopedické pomůcky.....	60
Graf č. 14: Výroba vlastních logopedických pomůcek.....	64
Graf č. 15: Chybí na trhu nějaká logopedická pomůcka.....	65
Graf č. 16: Využití počítačových programů, nebo CD k logopedické prevenci.....	67
Graf č. 17: Zkušenosti respondentů s výrobou vlastních logopedických pomůcek.....	68